

**УМІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
Факультет соціології і права**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан
факультету соціології і права
_____ А.А. Мельниченко

«__» _____ 2015 р.

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ (ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА)

**ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

підготовки студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»

напряму підготовки 6.030401 «Правознавство»

(шифр за ОПП - НП-13)

Ухвалено методичною комісією
факультету соціології і права

Протокол від ____ 2015 р. № ____

Голова методичної комісії

_____ К.Л. Попов
(підпис)

«__» _____ 2015 р.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ

професор, доктор юридичних наук,
професор Мисливий Володимир Андрійович

(підпис)

доцент, кандидат юридичних наук
Попов Костянтин Леонідович

(підпис)

Програму затверджено на засіданні кафедри публічного права

Протокол від «___» _____ 2015 р. № _____

Завідувач кафедри

_____ Т.О. Чепульченко
(підпис)

«___» _____ 2015 р.

З М І С Т

1.	МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
2.	СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
3.	ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
	Кредитний модуль 1.....	7
	Кредитний модуль 2.....	14
4.	РЕКОМЕНДОВАНА ТЕМАТИКА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	18
5.	МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА	26
6.	РЕКОМЕНДОВАНІ ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ.....	26
7.	РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	27
8.	ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ.....	46
9.	МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	46

Вступ

Програму навчальної дисципліни «Кримінальне право (Загальна частина)» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство».

Навчальна дисципліна належить до циклу професійної та практичної підготовки.

Предмет навчальної дисципліни «Кримінальне право (Загальна частина)» в умовах розбудови нової системи економічних, соціальних, політичних відносин в Україні, зміни ціннісних орієнтирів у суспільстві, реформування правової системи та законодавства держави визначається в рамках кримінального права як галузі права – системи юридичних норм, прийнятих Верховною Радою України, що встановлюють, які суспільно небезпечні діяння є злочинами і які покарання підлягають застосуванню до осіб, що їх вчинили. Отже, предмет навчальної дисципліни «Кримінальне право (Загальна частина)» – це система знань про галузь кримінального права, його науку та практику застосування, які вивчаються в ході навчального процесу.

Кримінальне право забезпечує охорону прав і свобод людини і громадянина, власності, громадського порядку і громадської безпеки, довкілля, конституційного устрою України від злочинних посягань, забезпечення миру і безпеки людства, а також запобігання злочинам. З огляду на специфіку об'єкта кримінальне право визначається системою властивостей, що являють собою: загальнообов'язкову нормативність, формальну визначеність та державну забезпеченість, а також притаманний йому предмет і метод правового регулювання.

Удосконаленню національного кримінального законодавства має сприяти наближення його до європейських правових стандартів, належне застосування кримінально-правових положень щодо забезпечення виконання задекларованих у Конституції України основних завдань держави.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Кримінальне право» складається з двох органічно пов'язаних частин: «Кримінальне право (Загальна частина)» та «Кримінальне право (Особлива частина)». Навчальна дисципліна «Кримінальне право» як складова юридичної освіти займає самостійне місце в системі навчальних дисциплін, що викладаються на юридичних факультетах вищих навчальних закладів.

Базою для вивчення навчальної дисципліни «Кримінальне право» є знання, отримані студентами після вивчення навчальних дисциплін «Теорія держави і права», «Історія держави і права України», «Конституційне право».

Дисципліна «Кримінальне право (Загальна частина)» є основою для вивчення дисципліни «Кримінальне право (Особлива частина)» та викладається перед останньою за часом. Курс кримінального права (Загальна і Особлива частини) як складова правової науки займає самостійне місце в системі наукових дисциплін, Разом з тим, він знаходиться у тісному зв'язку з іншими дисциплінами кримінально-правового циклу (кримінально-процесуальне право, кримінально-виконавче право, кримінологія, криміналістика, кримінальне право зарубіжних країн) і містить систему знань, що є базою для їх вивчення. Дисципліна «Кримінальне право (Загальна частина)» як складова циклу фундаментальної та професійно-орієнтованої підготовки перебуває у тісному зв'язку з іншими дисциплінами цього циклу,

зокрема, «Цивільним правом», «Адміністративним процесуальним правом», «Господарським правом» та іншими. Дисципліна «Кримінальне право (Загальна частина)» як складова курсу кримінального права перебуває у певному зв'язку з дисциплінами циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки студентів-правників. Такими дисциплінами, зокрема, є: історія, філософія, логіка, економічна теорія, психологія, соціологія та ін. Ці дисципліни створюють загальну світоглядну і методологічну основу для сприйняття студентами змісту курсу кримінального права.

Засвоєння матеріалу дисципліни студентами-правниками є не лише необхідною умовою якісного здійснення ними в майбутньому функцій судді, прокурора, слідчого, адвоката, але й дозволить значно підвищити свій професійний рівень, використовуючи відповідні знання і навички на посадах юрисконсульта, нотаріуса тощо.

При вивченні дисципліни студенти мають опрацьовувати лекційний матеріал, самостійно досліджувати основну і додаткову літературу, використовувати емпіричний, статистичний матеріал, виступати з доповідями, брати участь у дискусії на семінарських заняттях. Поточний і підсумковий контроль здійснюється шляхом: опитування на практичних (семінарських) заняттях; написання студентами модульних контрольних робіт; приймання заборгованості з пропущених занять; проведення підсумкового комплексного контролю при складанні студентами заліку та екзамену.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета навчальної дисципліни.

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів здатностей:

- здатність використовувати спеціальні знання при кримінально-правовому аналізі злочинів і покарання, підстав та змісту кримінальної відповідальності;
- здатність майбутніх фахівців орієнтуватися у системі законодавства про кримінальну відповідальність, використовувати кримінально-правові положення у професійній діяльності та відповідально ставитись до захисту прав і свобод громадян, суспільних та державних інтересів;
- здатність продуктивно засвоювати положення кримінального права для здійснення професійних функцій юриста, вирішення завдань з організації ефективної роботи юридичного підрозділу підприємства, установи, організації тощо.

1.2. Основні завдання навчальної дисципліни.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

знання:

- поняття, функцій і принципів кримінального права, системи кримінального права, його предмета і методу регулювання;
- змісту, структури і правил тлумачення закону про кримінальну відповідальність, принципів його чинності;
- поняття та підстав кримінальної відповідальності;
- поняття і видів злочину;
- системи елементів та ознак складу злочину, правил кваліфікації злочинів;
- характеристики об'єкта і предмета злочину, ознак його об'єктивної сторони;
- поняття та ознак суб'єкта злочину, змісту суб'єктивної сторони злочину,

форм і видів вини;

- стадій вчинення злочину, особливостей добровільної відмови від його вчинення;
- форм співучасті і видів співучасників у злочині;
- поняття і видів множинності злочинів;
- обставин, що виключають злочинність діяння;
- поняття, мети і системи покарань;
- принципів і правил призначення покарань, особливостей призначення покарання за сукупністю злочинів і сукупністю вироків, незакінченого злочину, співучасті у злочині та причетності до нього;
- підстав і видів звільнення від кримінальної відповідальності і покарання;
- правових наслідків судимості, порядку і підстав зняття і погашення судимості;
- змісту, видів і правил застосування інших заходів кримінально-правового характеру;
- заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб, підстав цих заходів, видів юридичних осіб та заходів щодо них, а також загальних правил їх застосування;
- особливостей кримінальної відповідальності та покарань неповнолітніх.

уміння:

- орієнтуватися в положеннях кримінального законодавства, здійснювати їх системний аналіз та відшукувати необхідну для правової оцінки конкретної життєвої ситуації кримінально-правову норму (норми);
- правильно тлумачити норми чинного кримінального законодавства, виявляючи їх дійсний зміст;
- надавати юридичну оцінку поведінці особи з використанням положень Загальної частини КК України;
- визначати вид і розмір покарання у конкретному випадку, оцінювати справедливість, законність та обґрунтованість призначеного покарання;
- обчислювати строки давності, погашення судимості та інші строки, передбачені кримінальним законом;
- досліджувати юридичну (зокрема, судову) практику у кримінальних провадженнях, оцінюючи дотримання законності у процесі правозастосовної діяльності.

досвід:

- теоретичного осмислення суперечностей, колізій та інших складних питань кримінально-правового регулювання, відшукування шляхів їх вирішення та належного обґрунтування;
- здійснення технологічно-алгоритмічного аналізу кримінально-правових явищ (завдань, судових рішень, прецедентів, казусів тощо) та визначення їх юридичної оцінки;
- поєднання доктринальних і прикладних положень кримінального права при кваліфікації суспільно небезпечних діянь, їх відмежуванні та вирішенні питань, пов'язаних з покаранням.

2. Структура навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 324 години / 9 кредитів ECTS.

Навчальна дисципліна містить кредитні модулі:

- 1) Кримінальне право (Загальна частина) – 1 (НП-13/1).
- 2) Кримінальне право (Загальна частина) – 2 (НП-13/2).
- 3) Курсова робота (НП-13/3).

Рекомендований розподіл навчального часу

Форма навчання	Кредитні модулі	Усього		Розподіл навчального часу за видами занять					Семестрова атестація
		кредитів	годин	Лекції	Семинарські заняття	Контрольна робота	СРС	Реферат	
Денна	<i>Усього</i>	8	240	72	72	2	96		
	<i>1</i>	4	120	36	36	1	48	1	<i>залік</i>
	<i>2</i>	3	90	36	36	1	18		<i>екзамен</i>
	<i>3</i>	1	30	-	-	-	30		<i>захист</i>
Заочна	<i>Усього</i>	8	240	20	14	1	206		
	<i>1</i>	4	120	20	6	1	94		<i>залік</i>
	<i>2</i>	3	90	0	8	-	82		<i>екзамен</i>
	<i>3</i>	1	30	-	-	-	30		<i>захист</i>

3. Зміст навчальної дисципліни

Кредитний модуль 1: Кримінальне право (Загальна частина) – 1 (НП-13/1)

Розділ 1. Загальні положення у кримінальному праві

Тема 1.1. Поняття та загальна характеристика кримінального права України

Соціально-правове значення кримінального права. Етимологія назви «кримінальне право» (criminal law), «карне право» (penal law, Strafrecht, право karne), «уголовне право» (уголовное право). Напрацювання вітчизняних і іноземних науковців щодо визначення поняття кримінального права. Кримінальне право як галузь права, юридична наука і навчальна дисципліна.

Поняття кримінального права як галузі права. Проблема визначення предмета кримінального права як галузі права. Суб'єкти, зміст, види і структура суспільних відносин, які є предметом кримінального права. Розмежування кримінально-правових відносин і кримінально-процесуальних та кримінально-виконавчих правовідносин. Механізм кримінально-правового регулювання. Метод кримінального права. Функції та завдання кримінального права. Кримінальне право України в системі національного права (зв'язки з конституційним, цивільним, господарським, екологічним, адміністративним, міжнародним, кримінально-процесуальним, кримінально-виконавчим правом).

Система кримінального права України. Структура Загальної і Особливої частин кримінального права. Системний зв'язок положень Загальної та Особливої частин кримінального права України.

Поняття принципу кримінального права. Система принципів кримінального права. Співвідношення загально-правових, міжгалузевих та галузевих принципів кримінального права. Зміст і зв'язки окремих принципів кримінального права (законність, особиста відповідальність, кримінальна відповідальність лише за наявності вини особи, рівність громадян перед законом (проблема фактичної і юридичної рівності), справедливість, індивідуалізація кримінальної відповідальності, гуманізм, економія кримінально-правової репресії тощо).

Поняття науки кримінального права, її предмет. Система методів кримінально-правової науки: діалектичний (філософський), догматичний (формально-логічний, юридичний), соціологічний, історично-правовий, статистичний, компаративний (метод порівняльного правознавства), системного аналізу та ін. Завдання науки кримінального права. Місце кримінально-правової науки серед інших наук (кримінальне процесуальне право, кримінологія, криміналістика, судова психіатрія, юридична психологія, статистика). Система науки кримінального права. Основні наукові школи кримінального права (класична, антропологічна та соціологічна). Історія кримінально-правової науки України. Видатні криміналісти України і світу.

Кримінальне право як навчальна дисципліна. Основні методи вивчення кримінального права. Система курсу Загальної частини кримінального права України. Загальна характеристика літератури для вивчення кримінального права.

Тема 1.2. Джерела кримінального права України

Джерело і пам'ятка кримінального права. Належність Конституції України, рішень Конституційного Суду України, міжнародних договорів, окремих нормативно-правових актів, постанов Пленуму Верховного Суду України та окремих рішень Верховного суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ до джерел кримінального права України.

Поняття і значення закону про кримінальну відповідальність. «Закон про кримінальну відповідальність» чи «кримінальний закон». Історія кримінального законодавства України. Характеристика Кримінальних кодексів 1922, 1927 та 1960 року. Структура чинного КК України. Загальні правила внесення змін та доповнень до КК України. Порівняльна характеристика структури КК України 2001 р. та КК України 1960 р. Кримінальний закон, кримінально-правова норма та стаття КК України.

Тлумачення закону про кримінальну відповідальність: мета і завдання. Види тлумачення закону про кримінальну відповідальність залежно від суб'єкта, способу та обсягу тлумачення.

Чинність кримінального закону України у просторі. Визначення місця вчинення злочину. Територіальний, національний, універсальний та реальний принципи чинності закону України про кримінальну відповідальність. Обмеження юрисдикції України щодо злочинів, вчинених на її території. Правові наслідки засудження особи за межами України. Видача особи, яка обвинувачується у вчиненні злочину, та особи, яка засуджена за вчинення злочину. Ратифіковані Україною міжнародні договори, які містять кримінально-правові положення.

Чинність кримінального закону в часі. Набрання і припинення чинності кримінальним законом. Визначення часу вчинення злочину і закону, який підлягає застосуванню. Зворотна сила кримінального закону (ультраактивність і ретроактивність кримінального закону). Підстави визначення більш м'якого кримінального закону.

Тема 1.3. Поняття та підстави кримінальної відповідальності

Кримінальна відповідальність і юридична відповідальність. Напрацювання науковців щодо визначення поняття кримінальної відповідальності. Зміст кримінальної відповідальності (перспективна і ретроспективна кримінальна відповідальність). Кримінальна відповідальність і кримінально-правові відносини. Момент притягнення і настання кримінальної відповідальності. Окремі форми реалізації кримінальної відповідальності, що передбачені в КК України (відбування покарання, звільнення від покарання чи його відбування).

Філософське обґрунтування кримінальної відповідальності. Основні філософські концепції щодо підстав кримінальної відповідальності (механістичного детермінізму або фаталізму, індетермінізму, діалектичного детермінізму). Особливість обґрунтування кримінальної відповідальності за необережні злочини. Фактична і юридична (матеріальна і процесуальна) підстави кримінальної відповідальності.

Тема 1.4. Поняття злочину та його види

Злочин - центральна кримінально-правова категорія. Соціальна і юридична природа злочину. Соціально-економічна і суспільно-політична зумовленість злочинного діяння.

Формальний, матеріальний і формально-матеріальний тип визначення поняття злочину. Визначення злочину у різних країнах світу. Порівняльно-правовий аналіз поняття злочину у КК України 2001 р. та КК УРСР 1927 р., КК України 1960 р. Проблеми визначення поняття злочину в науці кримінального права. Ознаки злочину. Характер і ступінь суспільної небезпечності злочину. Об'єктивна і суб'єктивна складова суспільної небезпечності. Кримінальна протиправність як юридичне вираження суспільної небезпечності злочину. Криміналізація та декриміналізація діяння. Зміст винності як ознаки злочину. Поняття та кримінально-правове значення малозначності діяння.

Відмежування злочинів від інших правопорушень.

Класифікація злочинів. Види злочинів залежно від ступеня тяжкості згідно з КК України. Кримінально-правове значення класифікації злочинів залежно від ступеня тяжкості. Інші види злочинів згідно з чинним КК України.

Розділ 2. Склад злочину: елементи і ознаки. Обставини, що виключають злочинність діяння

Тема 2.1. Склад злочину та кваліфікація злочинів

Поняття складу злочину. Теоретичне і практичне значення складу злочину. Юридичний склад злочину, фактичний склад злочину та склад злочину як категорія

науки кримінального права. Поняття злочину (законодавче і доктринальне) і поняття складу злочину. Вчинений злочин і склад (юридичний і фактичний) відповідного злочину. Кримінально-правова норма і юридичний склад злочину. Диспозиція статті Особливої частини КК України і юридичний склад відповідного злочину. Загальний склад злочину як наукова модель злочину і юридичний склад злочину.

Напрацювання вітчизняних науковців щодо визначення структури складу злочину. Поняття та співвідношення елементів та змістовних ознак складу злочину. Загальна характеристика елементів складу злочину. Обов'язкові та факультативні ознаки складу злочину. Проблеми встановлення елементів та змістовних ознак складу злочину.

Підстави (критерії) класифікації юридичних складів злочинів. Основні види складів злочинів та їх кримінально-правова характеристика.

Поняття кваліфікації злочинів: процес і результат. Місце кваліфікації злочинів у процесі застосування кримінально-правової норми. Загальний механізм кваліфікації злочинів. Основні форми закріплення кваліфікації злочинів у процесуальних документах (виклад фактичних обставин, формула кваліфікації злочину, юридичне формулювання обвинувачення, обґрунтування кваліфікації).

Тема 2.2. Об'єкт злочину

Поняття об'єкта злочину. Напрацювання науковців щодо визначення поняття об'єкта злочину. Основні положення теорії об'єкта злочину як суспільних відносин. Основні положення теорії об'єкта злочину як правового блага (цінності). Інші розуміння об'єкта злочину. Кримінально-правове значення об'єкта злочину.

Види об'єктів злочинів. Критерії класифікації об'єктів злочинів. Класифікація об'єктів злочинів «по вертикалі». Поняття та кримінально-правове значення загального об'єкта злочинів. Загальний об'єкт злочину і об'єкт кримінально-правової охорони. Поняття та кримінально-правове значення родового об'єкта злочину. Поняття та кримінально-правове значення безпосереднього об'єкта злочину. Особливості відображення ознак об'єкта злочину в статтях Особливої частини КК України. Класифікація безпосередніх об'єктів злочинів «по горизонталі». Поняття та кримінально-правове значення основного і додаткового безпосередніх об'єктів злочинів. Поняття та кримінально-правове значення обов'язкового і факультативного додаткових безпосередніх об'єктів злочинів.

Факультативні ознаки, що характеризують об'єкт злочину. Поняття предмета злочину. Розмежування предмета злочину та об'єкта злочину. Предмет злочину і предмет охоронюваних законом суспільних відносин. Предмет злочину і предмет злочинного впливу. Предмет злочину і знаряддя та засоби вчинення злочину. Кримінально-правове значення предмета злочину. Поняття та кримінально-правове значення потерпілого від злочину. Потерпілий у кримінальному праві і у кримінальному процесі. Особливості відображення ознак предмета злочину і потерпілого у статтях Особливої частини КК України.

Тема 2.3. Об'єктивна сторона злочину

Поняття та кримінально-правове значення об'єктивної сторони злочину. Обов'язкові та факультативні ознаки об'єктивної сторони злочину.

Поняття діяння як обов'язкової ознаки об'єктивної сторони злочину. Діяння,

дія, поведінка. Неусвідомлена поведінка особи та дії особи за відсутності її волі. Поняття та види дій у кримінальному праві України. Поняття бездіяльності у кримінальному праві України. Підстави кримінальної відповідальності за злочинну бездіяльність. Особливості діяння у триваючих, продовжуваних та складних (складених) злочинах.

Суспільно небезпечні наслідки злочину: поняття, види, кримінально-правове значення. Реальна шкода і створення загрози. Політична, організаційна і соціальна шкода. Наслідки у формальних і матеріальних складах злочинів.

Поняття причинного зв'язку між діянням та суспільно небезпечними наслідками в кримінальному праві. Основні філософські та кримінально-правові концепції причинного зв'язку (conditio sine qua non, необхідного спричинення, адекватної причинності та ін.). Кримінально-правове значення причинного зв'язку між діянням та суспільно небезпечними наслідками. Безпосередній, опосередкований причинний зв'язок та випадковість (збіг обставин). Причинний зв'язок при співучасті у злочині та за наявності особливих умов на боці потерпілого.

Поняття та кримінально-правове значення способу, часу, місця, обстановки, знарядь та засобів учинення злочину як факультативних ознак об'єктивної сторони злочину.

Особливості відображення ознак об'єктивної сторони складу злочину в статтях Особливої частини КК України.

Тема 2.4. Суб'єкт злочину

Поняття суб'єкта злочину. «Суб'єкт злочину» і «особа, яка вчинила злочин», «особа винного», «особистість злочинця», «виконавець злочину» тощо. Види суб'єктів злочинів. Ознаки загального суб'єкта злочину.

Фізична особа як суб'єкт злочину. Проблема кримінальної відповідальності юридичних осіб у науці кримінального права.

Вік суб'єкта злочину в Україні та інших країнах. Підстави зниження віку кримінальної відповідальності за окремі види злочинів. Особливості визначення віку особи за відсутності необхідної документації.

Поняття та кримінально-правове значення осудності як ознаки суб'єкта злочину. Поняття неосудності згідно з КК України. Характеристика медичного та юридичного критеріїв неосудності. Правові наслідки визнання особи неосудною. Обмежена осудність згідно з КК України та її кримінально-правове значення. Особливості кримінальної відповідальності за злочини, вчинені у стані сп'яніння.

Поняття спеціального суб'єкта злочину згідно з КК України. Види спеціальних суб'єктів злочинів. Особливості кваліфікації злочинів зі спеціальним суб'єктом.

Тема 2.5. Суб'єктивна сторона злочину

Поняття суб'єктивної сторони злочину. Складність пізнання змісту суб'єктивної сторони конкретного злочину. Ознаки суб'єктивної сторони злочину.

Принцип кримінальної відповідальності лише за наявності вини. Поняття вини, передбачене КК України. Альтернативні визначення поняття вини. Сутність, зміст і ступінь вини.

Підстави (критерії) поділу вини на форми та види. Кримінально-правове значення поділу вини на форми й види.

Умисел як форма вини. Види умислу, передбачені КК України. Особливості змісту інтелектуального та вольового моментів прямого та непрямого умислу в злочинах із матеріальним та формальним складом. Класифікація видів умислу за іншими критеріями: заздалегідь обдуманий умисел та умисел, що виникає раптово, визначений та невизначений умисел.

Необережність як форма вини. Види необережності згідно з КК України. Поняття злочинної самовпевненості. Відмінність злочинної самовпевненості від непрямого умислу. Поняття злочинної недбалості. Відмінність злочинної недбалості від казусу (випадку).

Змішана (складна) форма вини. Основні прояви змішаної (складної) форми вини в юридичних складах окремих злочинів. Кримінально-правове значення змішаної (складної) форми вини.

Мотив і мета злочину: поняття, види та кримінально-правове значення. Основи мотивації злочину. Полімотивованість і «боротьба мотивів». Сильне душевне хвилювання (фізіологічний афект): поняття та кримінально-правове значення. Розмежування патологічного і фізіологічного афектів.

Поняття та види помилок у кримінальному праві. Юридична помилка: поняття, види та кримінально-правова оцінка. Фактична помилка: поняття, види та кримінально-правова оцінка. Відхилення дії (удару).

Тема 2.6. Обставини, що виключають злочинність діяння

Поняття, юридична природа та види обставин, що виключають злочинність діяння. Класифікація обставин, що виключають злочинність діяння, у науці кримінального права і КК України.

Необхідна оборона: поняття, підстави, ознаки та умови правомірності. Поняття та кримінально-правова оцінка перевищення меж необхідної оборони. Суб'єктивна оцінка співрозмірності заподіяної шкоди при необхідній обороні. Поняття та кримінально-правова оцінка провокації необхідної оборони.

Уявна оборона: поняття, юридична природа та основні різновиди. Кримінальна відповідальність особи, що перебувала у стані уявної оборони.

Затримання особи, що вчинила злочин: поняття, підстави, ознаки та умови правомірності. Відповідальність за перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця.

Крайня необхідність: поняття, підстави, ознаки та умови правомірності. Складності виявлення критеріїв для порівняння небезпеки, яка загрожує, і розміру заподіяної шкоди. Відповідальність за перевищення меж крайньої необхідності. Відмінність між необхідною обороною, уявною обороною, крайньою необхідністю та затриманням особи, яка вчинила злочин.

Фізичний або психічний примус: поняття, підстави, ознаки та умови правомірності. Кримінально-правове значення фізичного та психічного примусу. Проблема самостійного правового значення переборного фізичного примусу. Проблема кримінально-правової оцінки непереборного психічного примусу.

Виконання наказу або розпорядження: поняття та кримінально-правовий зміст. Підстави визнання наказу або розпорядження законним. Поняття та ознаки явно злочинного наказу або розпорядження. Злочинний наказ і незаконний наказ. Правові наслідки відмови від виконання явно злочинного наказу або розпорядження. Особливості кримінальної відповідальності особи, яка віддала явно злочинний наказ

або розпорядження, та особи, яка виконала такий наказ або розпорядження. Особливості кримінально-правової оцінки ситуації, у якій особа виконала наказ або розпорядження за обставин, коли вона не усвідомлювала і не могла усвідомлювати його злочинного характеру.

Діяння, пов'язане з ризиком: поняття та кримінально-правовий зміст. Підстави виправданості ризику згідно з КК України. Невиправданий ризик та його кримінально-правова оцінка.

Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи або злочинної організації: поняття, підстави, ознаки та умови правомірності. Відповідальність особи, яка виконує спеціальне завдання.

Кредитний модуль 2: Кримінальне право (Загальна частина) – 2 (НП-13/2)

Розділ 3. Стадії злочину. Співучасть у злочині. Множинність злочинів

Тема 3.1. Стадії злочину

Поняття стадії злочину. Види стадій злочину.

Поняття закінченого злочину. Момент закінчення злочинів із матеріальним, формальним та усіченим складом.

Поняття готування до вчинення злочину. Зміст окремих видів підготовчих дій. Відмінність готування до злочину від формування умислу вчинити злочин та виявлення наміру вчинити злочин.

Поняття замаху на злочин. Види та кримінально-правове значення замаху на злочин. Відмінність замаху на злочин від готування до злочину та від закінченого злочину. Замах на «непридатний об'єкт» і з «непридатними засобами».

Підстави кримінальної відповідальності за незакінчений злочин. Загальні правила кваліфікації готування до злочину та замаху на злочин. Особливості покарання за незакінчений злочин.

Поняття добровільної відмови від злочину. Кримінально-правові наслідки добровільної відмови від доведення злочину до кінця. Стадії, на яких можлива добровільна відмова. Відмінність добровільної відмови від дійового каяття.

Тема 3.2. Співучасть у злочині

Поняття співучасті у злочині. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки співучасті у злочині. Спільність як ознака співучасті. Історія розвитку інституту співучасті у злочині.

Види співучасників злочину, передбачені КК України. Кримінально-правова характеристика окремих співучасників - виконавця (співвиконавця), організатора, підбурювача, пособника.

Поняття форми співучасті у злочині. Критерії поділу співучасті у злочині на форми. Кримінально-правова характеристика окремих форм співучасті у злочині (вчинення злочину групою осіб, групою осіб за попередньою змовою, організованою групою, вчинення злочину злочинною організацією). Дискусійні питання щодо змісту окремих ознак групи осіб за попередньою змовою, організованої групи, злочинної організації.

Підстави кримінальної відповідальності співучасників у злочині.

Кримінально-правова оцінка діянь окремих ознак співучасників, вчинених у межах окремих форм співучасті у злочині. Відповідальність організатора і учасників організованої злочинної групи і злочинної організації. Кваліфікація дій співучасників у разі вчинення злочину зі спеціальним суб'єктом. Відповідальність співучасників при вчиненні незакінченого злочину (безнаслідкова співучасть, невдале підбурювання або пособництво). Експес виконавця (співвиконавця). Кримінально-правова оцінка дій співучасника в разі наявності в його діях ознак декількох видів співучасників. Особливості добровільної відмови співучасників від злочину, що вчинюється у співучасті.

Поняття причетності до злочину. Види причетності до злочину. Відмінність причетності від співучасті у злочині. Особливості кримінальної відповідальності за причетність до злочину.

Тема 3.3. Множинність злочинів

Поняття та юридична природа множинності злочинів. Одиничний злочин як складовий елемент множинності злочинів. Триваючі, продовжувані і складені злочини.

Підстави (критерії) виділення окремих видів множинності злочинів. Види множинності злочинів, що виділяються КК України та теорією кримінального права. Проблеми систематизації різних проявів множинності злочинів у науці кримінального права. «Повторність-сукупність» злочинів.

Поняття повторності злочинів. Відображення повторності злочинів у Загальній та Особливій частинах КК України. Види повторності злочинів. Кримінально-правове значення повторності злочинів. Відмежування повторності злочинів від продовжуваного злочину.

Поняття сукупності злочинів. Відмінність сукупності злочинів від конкуренції кримінально-правових норм та складних (складених) одиничних злочинів. Види сукупності злочинів. Кримінально-правове значення сукупності злочинів.

Поняття рецидиву злочинів. Відображення рецидиву злочинів у Загальній та Особливій частинах КК України. Види рецидиву злочинів. Кримінально-правове значення рецидиву злочинів та окремих його видів.

Розділ 4. Покарання та інші заходи кримінально-правового характеру у кримінальному праві. Судимість

Тема 4.1. Звільнення від кримінальної відповідальності

Поняття звільнення від кримінальної відповідальності. Підстави звільнення від кримінальної відповідальності. Види звільнення від кримінальної відповідальності. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку зі зміною обстановки. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності. Звільнення від кримінальної відповідальності на підставі закону України про амністію. Спеціальні види звільнення від кримінальної

відповідальності, передбачені в нормах Особливої частини КК України.

Тема 4.2. Поняття покарання та його мета

Поняття покарання у КК України 2001 р. та КК України 1960 р. Ознаки покарання. Місце покарання в системі державних заходів по боротьбі зі злочинністю, запобігання злочинам та в системі заходів кримінально-правового впливу на злочинність. Ефективність покарання. Соціально-правове значення покарання.

Проблема мети (цілей) покарання у філософії та кримінальному праві (абсолютні та відносні теорії покарання). Мета (цілі) покарання, закріплена КК України 2001 р. та КК України 1960 р. Поняття кари, виправлення засуджених, загальної та спеціальної превенції як цілей покарання. Кара і відновлення соціальної справедливості. Виправлення і перевиховання. Взаємозв'язок окремих цілей покарання.

Тема 4.3. Система та види покарань

Поняття системи покарань у кримінальному праві. Ознаки системи покарань. Класифікація покарань. Покарання: основні, додаткові й такі, які можуть застосовуватись і як основні, і як додаткові. Теоретичне і практичне значення системи покарань.

Кримінально-правова характеристика окремих видів покарань, передбачених КК України: 1) штрафу, 2) позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу, 3) позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, 4) громадських робіт, 5) виправних робіт, 6) службових обмежень для військовослужбовців, 7) конфіскації майна, 8) арешту, 9) обмеження волі, 10) тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців, 11) позбавлення волі на певний строк, 12) довічного позбавлення волі.

Смертна кара як вид покарання в кримінальному праві деяких зарубіжних країн та в історії кримінального права України. «За» та «проти» смертної кари.

Тема 4.4. Призначення покарання

Принципи призначення покарання. Справедливість покарання. Загальні засади призначення покарання. Призначення покарання у межах, встановлених санкцією статті (частини статті) Особливої частини КК України. Положення Загальної частини КК України, які враховуються при призначенні покарання. Врахування при призначенні покарання ступеня тяжкості вчиненого злочину, особи винного та обставин, що пом'якшують чи обтяжують покарання.

Загальна характеристика переліку обставин, що пом'якшують покарання. Характеристика переліку обставин, що обтяжують покарання. Окремі обставини, що пом'якшують чи обтяжують покарання. Особливості врахування обставин, що пом'якшують чи обтяжують покарання при призначенні покарання.

Призначення покарання за незакінчений злочин та за злочин, вчинений у співучасті. Особливості врахування при призначенні покарання положень ст. 68 КК України.

Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом. Підстави і види пом'якшення покарання, передбаченого ст. 69 КК України. Інші випадки пом'якшення покарання при його призначенні, що передбачені КК України.

Призначення покарання за сукупністю злочинів. Межі остаточного покарання, що призначається за сукупністю злочинів. Порядок призначення остаточного покарання за сукупністю злочинів, за які особа засуджується одним або кількома вироками.

Призначення покарання за сукупністю вироків. Порядок призначення остаточного покарання за сукупністю вироків. Межі остаточного покарання, що призначається за сукупністю вироків. Особливості призначення покарання особі, яка засуджується за сукупністю злочинів та за сукупністю вироків одночасно.

Правила складання та поглинення покарань та зарахування строків перебування особи під вартою. Особливості складання та поглинення окремих видів основних покарань. Призначення додаткових покарань різних видів. Обчислення строків покарань.

Тема 4.5. Звільнення від покарання та його відбування

Поняття звільнення від покарання та його відбування. Відмінність звільнення від покарання та його відбування від звільнення від кримінальної відповідальності.

Загальна характеристика окремих форм звільнення від покарання та його відбування: звільнення від покарання, звільнення від подальшого відбування покарання, заміна покарання більш м'яким та пом'якшення призначеного покарання.

Звільнення від покарання особи у зв'язку з втратою нею суспільної небезпечності. Звільнення від покарання особи у зв'язку із закінченням строків давності. Звільнення від відбування покарання з випробуванням. Правові наслідки звільнення від відбування покарання з випробуванням. Звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років. Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років. Звільнення від подальшого відбування покарання особи, засудженої за діяння, караність якого законом усунена. Звільнення від подальшого відбування покарання особи у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання. Інші види звільнення від покарання і його відбування, передбачені КК України.

Зниження призначеної особі міри покарання до максимальної межі, встановленої санкцією нового закону, що пом'якшує кримінальну відповідальність, та інші види пом'якшення покарання, передбачені КК України.

Особливості звільнення від покарання та його відбування на підставі закону України про амністію або акта про помилування.

Тема 4.6. Судимість

Поняття судимості. Кримінально-правові та загально-правові наслідки судимості.

Погашення судимості. Загальні умови та строки погашення судимості. Особливості обчислення строків погашення судимості при перебігу давності виконання вироку, в разі умовно-дострокового звільнення від покарання чи заміни його більш м'яким. Погашення судимості в осіб, щодо яких застосовано закон про амністію або акт про помилування. Переривання строку погашення судимості.

Зняття судимості. Підстави і порядок зняття судимості, передбачені КК України.

Тема 4.7. Інші заходи кримінально-правового характеру

Поняття примусових заходів медичного характеру. Мета (цілі) примусових заходів медичного характеру. Відмежування примусових заходів медичного характеру від кримінальної відповідальності та інших заходів кримінально-правового впливу.

Підстави застосування примусових заходів медичного характеру. Види примусових заходів медичного характеру. Особливості застосування окремих видів примусових заходів медичного характеру. Продовження, зміна або припинення застосування примусових заходів медичного характеру.

Поняття примусового лікування. Співвідношення примусових заходів медичного характеру і примусового лікування. Підстави застосування примусового лікування. Місця примусового лікування.

Поняття спеціальної конфіскації та випадки її застосування.

Тема 4.8. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб

Підстави для застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру. Юридичні особи, до яких застосовуються заходи кримінально-правового характеру. Підстави для звільнення юридичної особи від застосування заходів кримінально-правового характеру. Види заходів кримінально-правового характеру, що застосовуються до юридичних осіб. Штраф. Конфіскація майна. Ліквідація. Загальні правила застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру. Застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру за сукупністю злочинів.

Тема 4.9. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх

Види заходів кримінально-правового впливу, що можуть бути застосовані до неповнолітніх осіб.

Примусові заходи виховного характеру, що застосовуються до особи, яка до досягнення віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність, вчинила суспільно небезпечне діяння.

Звільнення неповнолітнього від кримінальної відповідальності. Підстави звільнення неповнолітнього від кримінальної відповідальності із застосуванням

примусових заходів виховного характеру. Особливості звільнення неповнолітнього від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності.

Види покарань, що можуть бути застосовані до неповнолітніх. Особливості застосування до неповнолітніх окремих видів покарань.

Призначення покарання неповнолітнім. Межі остаточного покарання, яке може бути призначено неповнолітньому за сукупністю злочинів та за сукупністю вироків.

Звільнення неповнолітнього від покарання та його відбування. Особливості звільнення неповнолітнього від відбування покарання з випробуванням. Звільнення неповнолітніх від покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру. Звільнення неповнолітніх від покарання у зв'язку із закінченням строків давності. Умовно-дострокове звільнення неповнолітніх від відбування покарання.

Особливості погашення й зняття судимості з осіб, які вчинили злочин до досягнення ними 18 років.

4. Рекомендована тематика семінарських занять

Тема 1.1. Поняття та загальна характеристика кримінального права України

Заняття 1 має на меті сформуванню у студентів розуміння сутності кримінального права як галузі права, його системи, завдань, місця кримінального права в системі права України.

1. Етимологія назви «кримінальне право» (criminal law), «карне право» (penal law, Strafrecht, prawo karne), «уголовне право» (уголовное право).
2. Кримінальне право як галузь права: поняття, предмет, метод.
3. Функції і завдання кримінального права.
4. Система кримінального права та його зв'язок з іншими галузями права.

Заняття 2 має на меті сформуванню у студентів розуміння принципів кримінального права, сутності, предмета і методів кримінально-правової науки, місця кримінально-правової науки серед інших правових наук.

1. Поняття і значення принципів кримінального права.
2. Система принципів кримінального права України.
3. Кримінально-правова наука: поняття, предмет, система та зв'язок з іншими науками (зокрема, кримінологією, криміналістикою тощо).
4. Методи кримінально-правової науки.
5. Кримінальне право як навчальна дисципліна.

Тема 1.2. Джерела кримінального права України

Заняття 3 має на меті з'ясувати природу джерел кримінального права, висвітлити значення Кримінального кодексу України як основного джерела кримінального права.

1. Поняття «джерело» і «пам'ятка» кримінального права.
2. Характеристика джерел кримінального права України.

3. Закон України про кримінальну відповідальність.
4. Системно-структурна будова чинного КК України.
5. Загальна і Особлива частини КК України: загальна характеристика.

Заняття 4 спрямоване на засвоєння студентами знань щодо способів тлумачення закону України про кримінальну відповідальність та принципів його чинності.

1. Зміст і завдання тлумачення закону України про кримінальну відповідальність.
2. Способи тлумачення кримінального закону.
3. Чинність закону України про кримінальну відповідальність у часі.
4. Чинність закону України про кримінальну відповідальність у просторі.
5. Екстрадиція. Правові наслідки засудження особи за межами України.

Тема 1.3. Поняття та підстави кримінальної відповідальності

Заняття 5 покликане забезпечити чітке розуміння студентами сутності кримінальної відповідальності, її підстав і форм реалізації.

1. Поняття кримінальної відповідальності.
2. Кримінальна відповідальність і кримінально-правові відносини.
3. Юридичні і фактичні підстави кримінальної відповідальності.
4. Філософське обґрунтування кримінальної відповідальності.
5. Форми реалізації кримінальної відповідальності.

Тема 1.4. Поняття злочину та його види

Заняття 6 має на меті забезпечити розуміння студентами поняття і ознак злочину та критеріїв класифікації злочинів.

1. Визначення поняття злочину в кримінальному праві України та в кримінальному праві деяких інших держав.
2. Сутність і співвідношення ознак злочину.
3. Поняття та кримінально-правове значення малозначного діяння (ч. 2, ст. 11 КК України).
4. Класифікація злочинів, її теоретичне і практичне значення.

Тема 2.1. Склад злочину та кваліфікація злочинів

Заняття 7 має на меті забезпечити засвоєння студентами знань про структуру і зміст складу злочину, сутність кваліфікації злочинів.

1. Визначення поняття складу злочину в науці кримінального права.
2. Структура та зміст складу злочину.
3. Юридичний і фактичний склад злочину.
4. Розташування ознак складу злочину у нормах КК України.

Заняття 8 має на меті забезпечити засвоєння студентами знань про види

складів злочину; сутність та етапи кваліфікації злочинів.

1. Види складів злочинів.
2. Поняття кваліфікації злочинів.
3. Основні етапи кваліфікації злочинів.
4. Форми відображення кваліфікації злочинів у процесуальних документах.

Тема 2.2. Об'єкт злочину

Заняття 9 спрямоване на закріплення навчального матеріалу щодо поняття і видів об'єкта злочину.

1. Поняття та значення об'єкта злочину.
2. Предмет злочину та потерпілий.
3. Види об'єктів злочинів.

Тема 2.3. Об'єктивна сторона злочину

Заняття 10 має на меті дослідити зміст і значення об'єктивної сторони складу злочину і діяння як її обов'язкової ознаки.

1. Поняття та значення об'єктивної сторони складу злочину.
2. Обов'язкові та факультативні ознаки об'єктивної сторони складу злочину.
3. Поняття та значення діяння в кримінальному праві. Дія і бездіяльність.
4. Триваючі, продовжувані і складні (складені) злочини.

Заняття 11 спрямоване на висвітлення проблемних питань причинного зв'язку в кримінальному праві, специфіки суспільно-небезпечних наслідків злочину та інших необов'язкових ознак об'єктивної сторони злочину.

1. Поняття і значення суспільно небезпечних наслідків у кримінальному праві.
2. Причинний зв'язок в кримінальному праві. Основні концепції причинного зв'язку.
3. Спосіб, місце, час, знаряддя, засоби та обстановка вчинення злочину та їх кримінально-правове значення.

Тема 2.4. Суб'єкт злочину

Заняття 12 має на меті закріпити знання студентів щодо поняття, ознак і видів суб'єкта злочину, розглянути проблему кримінальної відповідальності юридичних осіб.

1. Поняття суб'єкта злочину, його ознаки та види.
2. Спеціальний суб'єкт злочину.
3. Проблема кримінальної відповідальності юридичних осіб.
4. Вік кримінальної відповідальності. Підстави зниження віку кримінальної відповідальності за окремі злочини.

Заняття 13 покликане сприяти студентам у з'ясуванні сутності і значення осудності, неосудності і обмеженої осудності, особливостей відповідальності за злочини, вчинені в стані сп'яніння.

1. Поняття і значення осудності.
2. Поняття неосудності, медичний і юридичний критерії неосудності.
3. Обмежена осудність.
4. Відповідальність за злочини, вчинені в стані сп'яніння.

Тема 2.5. Суб'єктивна сторона злочину

Заняття 14 спрямоване на засвоєння студентами знань щодо характеристики суб'єктивної сторони злочину, поняття і форм вини.

1. Поняття і значення суб'єктивної сторони злочину.
2. Поняття і значення вини.
3. Умисел і його види.
4. Необережність та її види.

Заняття 15 має на меті з'ясувати специфіку змішаної форми вини, мотиву і мети злочину, дослідити проблемні питання кримінально-правової оцінки фактичної і юридичної помилки при вчиненні діяння.

1. Злочини зі «змішаною формою» вини.
2. Сутність і значення мотиву і мети злочину. Співвідношення мотиву і мети злочину.
3. Юридична помилка та її значення для кримінальної відповідальності.
4. Фактична помилка та її значення для кримінальної відповідальності.

Тема 2.6. Обставини, що виключають злочинність діяння

Заняття 16 спрямоване на з'ясування природи обставин, що виключають злочинність діяння, висвітлення проблемних питань застосування правових положень про необхідну оборону.

1. Поняття і кримінально-правове значення обставин, що виключають злочинність діяння.
2. Види обставин, що виключають злочинність діяння.
3. Поняття і умови правомірності необхідної оборони.
4. Уявна оборона і її кримінально-правове значення.

Заняття 17 має на меті розкрити особливості кримінально-правової оцінки затримання особи, яка вчинила злочин, крайньої необхідності, діяння, вчиненого під впливом фізичного, психічного примусу.

1. Затримання особи, яка вчинила злочин.
2. Крайня необхідність: поняття і умови правомірності.
3. Фізичний та психічний примус. Проблема юридичної оцінки непереборного

психічного примусу.

***Заняття 18** має на меті розкрити особливості кримінально-правової оцінки на виконання наказу або розпорядження, діяння, пов'язаного з ризиком (виправданий ризик) або вчиненого у зв'язку з виконанням спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи або злочинної організації*

1. Виконання наказу чи розпорядження.
2. Діяння, пов'язане з ризиком (виправданий ризик).
3. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи або злочинної організації.

Тема 3.1. Стадії злочину

***Заняття 19** має на меті засвоєння студентами знань щодо стадій вчинення злочину та готування до злочину.*

1. Поняття, значення і види стадій злочину.
2. Поняття закінченого злочину. Момент закінчення злочину.
3. Зміст готування до злочину.

***Заняття 20** має на меті засвоєння студентами знань щодо замаху на злочин та наслідків добровільної відмови від його вчинення.*

1. Замах на злочин: поняття і види.
2. Добровільна відмова від вчинення злочину: поняття і кримінально-правові наслідки.
3. Кваліфікація незакінченого злочину.

Тема 3.2. Співучасть у злочині

***Заняття 21** спрямоване на забезпечення чіткого розуміння студентами сутності, форм співучасті та ознак окремих видів співучасників.*

1. Поняття і значення співучасті. Об'єктивні і суб'єктивні ознаки співучасті.
2. Форми співучасті. Проста і складна співучасть.
3. Схожі ознаки і відмінності організованої злочинної групи і злочинної організації.
4. Види співучасників. Характеристика ознак окремих видів співучасників.

***Заняття 22** має на меті висвітлити проблемні та інші питання відповідальності співучасників, а також з'ясувати відмінність причетності до злочину від співучасті.*

1. Кримінальна відповідальність співучасників. Формула кваліфікації діянь співучасників.
2. Особливості кримінальної відповідальності організатора і учасників організованої злочинної групи і злочинної організації.
3. Спеціальні питання відповідальності за співучасть (співучасть у злочинах зі

спеціальним суб'єктом, невдале підбурювання або пособництво, ексцес виконавця тощо).

4. Причетність до злочину.

Тема 3.3. Множинність злочинів

Заняття 23 покликане забезпечити засвоєння студентами положень кримінального закону та теорії кримінального права щодо поняття множинності злочинів, змісту повторності як виду множинності злочинів.

1. Поняття і значення множинності злочинів.
2. Одиначний злочин як складовий елемент множинності злочинів.
3. Повторність злочинів: поняття, види і кримінально-правове значення.

Заняття 24 покликане забезпечити розуміння студентами особливостей кримінально-правової оцінки сукупності злочинів, положень кримінального закону та теорії кримінального права щодо сукупності та рецидиву злочинів.

1. Сукупність злочинів: поняття і кримінально-правове значення.
2. Види сукупності злочинів.
3. Сукупність злочинів і конкуренція кримінально-правових норм.
4. Поняття і види рецидиву злочинів.

Тема 4.1. Звільнення від кримінальної відповідальності

Заняття 25 має своєю метою з'ясування підстав, видів і особливостей звільнення від кримінальної відповідальності, передбачених кримінальним законодавством України.

1. Поняття й види звільнення від кримінальної відповідальності.
2. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям.
3. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим.
4. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки.
5. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку зі зміною обстановки.
6. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності.

Тема 4.2. Поняття покарання та його мета

Заняття 26 спрямоване на з'ясування природи кримінального покарання, розкриття його основних ознак і цілей, ефективності покарання.

1. Поняття і ознаки покарання.
2. Відмінність кримінального покарання від адміністративного та дисциплінарного стягнень.
3. Мета (цілі) покарання.

4. Ефективність покарання.

Тема 4.3. Система та види покарань

Заняття 27 покликане сприяти засвоєнню студентами змісту системи покарань, особливостей покарань, не пов'язаних з позбавленням волі.

1. Поняття і значення системи покарань у кримінальному праві України.
2. Характеристика окремих видів основних покарань, передбачених КК України.
3. Характеристика окремих видів додаткових покарань, передбачених КК України.
4. Покарання, що можуть призначатися як основні, так і як додаткові.

Заняття 28 покликане сприяти засвоєнню студентами змісту системи покарань, особливостей покарань, пов'язаних з позбавленням волі.

1. Кримінально-правова характеристика арешту.
2. Кримінально-правова характеристика обмеження волі.
3. Кримінально-правова характеристика позбавлення волі.
4. «За» і «проти» смертної кари в Україні.

Тема 4.4. Призначення покарання

Заняття 29 спрямоване на закріплення знань студентів щодо принципів, загальних засад і правил призначення покарання.

1. Загальні засади призначення покарання.
2. Обставини, які пом'якшують і обтяжують покарання.
3. Призначення покарання за незакінчений злочин і за злочин, вчинений у співучасті.
4. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.

Заняття 30 спрямоване на закріплення знань студентів щодо правил призначення покарання за незакінчений злочин і за злочин, вчинений у співучасті, призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом, за сукупністю злочинів та особливостей призначення покарання і сукупністю вироків.

1. Призначення покарання за сукупністю злочинів.
2. Призначення покарання за сукупністю вироків.
3. Правила складання покарань і зарахування строку тримання під вартою.
4. Обчислення покарань.

Тема 4.5. Звільнення від покарання та його відбування

Заняття 31 має на меті сприяти студентам у вивченні правових положень, що стосуються підстав і порядку звільнення від покарання і його відбування.

1. Поняття звільнення від покарання та його види.
2. Звільнення від покарання у зв'язку із втратою особою суспільної небезпечності.
3. Звільнення від відбування покарання з випробуванням.

4. Звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років.
5. Звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку.

Заняття 32 має на меті сприяти студентам у вивченні правових положень, що стосуються підстав і порядку звільнення від подальшого відбування покарання.

1. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання.
2. Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким.
3. Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років.
4. Звільнення від покарання за хворобою.
5. Амністія і помилування.

Тема 4.6. Судимість

Заняття 33 покликане забезпечити засвоєння студентами навчального матеріалу щодо сутності і правових наслідків судимості, умов її зняття і погашення.

1. Поняття та правові наслідки судимості.
2. Умови та строки погашення судимості.
3. Обчислення строків погашення судимості.
4. Підстави і порядок зняття судимості.

Тема 4.7. Інші заходи кримінально-правового характеру

Заняття 34 спрямоване на закріплення студентами знань щодо поняття, підстав і порядку застосування інших заходів кримінально-правового характеру.

1. Поняття та мета примусових заходів медичного характеру.
2. Підстави й порядок застосування примусових заходів медичного характеру.
3. Види примусових заходів медичного характеру.
4. Продовження, зміна або припинення застосування примусових заходів медичного характеру.
5. Примусове лікування.
6. Спеціальна конфіскація, її види та випадки застосування.

Тема 4.8. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб

Заняття 35 спрямоване на закріплення студентами знань щодо поняття, підстав і порядку застосування заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.

1. Підстави для застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру.
2. Юридичні особи, до яких застосовуються заходи кримінально-правового

характеру.

3. Підстави для звільнення юридичної особи від застосування заходів кримінально-правового характеру.
4. Види заходів кримінально-правового характеру, що застосовуються до юридичних осіб (штраф, конфіскація майна, ліквідація).
5. Загальні правила застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру.

Тема 4.9. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх

Заняття 36 має на меті з'ясування особливостей кримінальної відповідальності і покарання неповнолітніх.

1. Особливості звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності.
2. Види покарань, які застосовуються до неповнолітніх, і особливості їх призначення.
3. Особливості звільнення неповнолітніх від покарання та його відбування.
4. Особливості погашення й зняття судимості неповнолітнім.

5. Контрольні роботи

Метою модульної контрольної роботи (МКР) є закріплення студентами навчального матеріалу певного модуля, а також контроль рівня знань студентів після вивчення певної логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни.

МКР складається з двох частин, кожна тривалістю в одну академічну годину. Перша частина МКР виконується студентами після завершення вивчення перших двох розділів навчальної програми (загальні положення у кримінальному праві; елементи й ознаки складу злочину) за матеріалом цих розділів. Друга частина МКР виконується студентами після завершення вивчення третього і четвертого розділів навчальної програми (обставини, що виключають злочинність діяння, стадії злочину, співучасть у злочині, множинність злочинів; покарання та інші заходи кримінально-правового впливу у кримінальному праві, судимість) за відповідним навчальним матеріалом.

Виконання кожної частини МКР полягає у письмовій відповіді на два теоретичних питання та вирішенні тестового завдання. Варіанти і приблизні питання на МКР наводяться у додатку до Робочої програми кредитного модуля.

6. Рекомендовані індивідуальні завдання

Опрацьовуючи навчальний матеріал дисципліни «Кримінальне право (Загальна частина)», студенти виконують індивідуальне семестрове завдання шляхом підготовки курсової роботи. Відповідно до навчального плану написання курсової роботи є обов'язковим для студентів усіх форм навчання. У випадку невиконання курсової роботи або незадовільної її оцінки студент не допускається до складання екзамену.

Курсова робота - це одна з основних форм самостійної роботи студентів з вивчення та засвоєння навчального матеріалу за індивідуальним завданням. Основна

мета курсової роботи - навчити студентів творчо опрацьовувати навчальний матеріал, зокрема: 1) працювати з першоджерелами (монографії, підручники, навчальні посібники, матеріали судової практики тощо); 2) аналізувати, узагальнювати та критично оцінювати зібраний матеріал; 3) оперувати аргументами та обґрунтовувати позицію; 4) літературно викладати зібраний і вивчений матеріал; 5) скласти бібліографію за темою роботи.

Курсова робота передбачає письмове висвітлення теоретичних питань та вирішення відповідних практичних завдань. Темі курсових робіт передбачені Робочою програмою кредитного модуля курсової роботи. З дозволу викладача - керівника курсової роботи та відповідної згоди завідувача кафедри студент може написати курсову роботу на тему, яка не зазначена в цьому переліку.

Виконання *домашньої контрольної роботи* (ДКР) передбачено навчальним планом заочної форми навчання. У випадку невиконання контрольної роботи або незадовільної її оцінки студент не допускається до складання заліку.

Основна мета контрольної роботи - формування у студентів практичних навичок та вміння застосовувати теоретичні знання, отримані в процесі вивчення навчального матеріалу. Контрольна робота передбачає письмове вирішення практичних завдань з тем, перелік яких передбачений у додатку до Робочої програми кредитного модуля.

Опрацьовуючи навчальний матеріал дисципліни «Кримінальне право (Загальна частина)», студенти (за бажанням) виконують індивідуальне семестрове завдання шляхом підготовки *реферату* з певної теми.

Виконання реферату сприяє поглибленню і розширенню теоретичних знань студентів з окремих тем дисципліни, розвиває навички самостійної роботи з навчальною та науковою літературою, сприяє формуванню вміння використовувати знання для вирішення відповідних практичних завдань.

Реферат виконується студентами самостійно із забезпеченням необхідних консультацій з окремих питань з боку викладача.

Після підготовки реферату студент має його захистити. Терміни видачі, виконання і захисту реферату визначаються графіком, що розробляється випусковою кафедрою на кожний семестр. Приблизна тематика рефератів наводиться у додатку до Робочої програми кредитного модуля.

7 Рекомендована література

Базова література

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - №30. - Ст. 141.
2. Кримінальне право України. Загальна частина: Підруч. для студ. юрид. вузів і ф-тів / Г. В. Андрусів, П. П. Андрушко, В. В. Бенківський та ін.; За ред. проф. П. С. Матишевського та ін. - К.: Юрінком Інтер, 1997. - 512 с.
3. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник / Баулін Ю. В., Борисов В. І., Кривоченко Л. М. та ін.; за ред. проф. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. - Х.: Право, 2010. - 456 с.
4. Кримінальне право України: Практикум: Навч. посіб. / П. П. Андрушко, С. Д. Шапченко та ін.; За ред. С. С. Яценка. - 2-е вид., перероб. і допов. - К.: Юрінком

- Інтер, 2004. - 592 с.
5. Кримінальне право. Судові прецеденти (1864-2007 рр.). / За ред. В.Т. Маляренка. - К.: Освіта України, 2008.
 6. Кримінальний кодекс України (Прийнятий 5 квітня 2001 р. на сьомій сесії Верховної Ради): Офіційний текст. - К.: Юрінком Інтер, 2001. - 240 с.
 7. Кримінальний кодекс України: Науково-практ. коментар / Баулін Ю. В., Борисов В. І., Гавриш С. Б. / В. В. Сташис, В. Я. Тацій (заг.ред.). - Х.: Одіссей, 2007. - 1183с.
 8. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар. / Відп. ред. Є.Л. Стрельцов. - Х.: ТОВ «Одісей», 2008.
 9. Кримінальний кодекс Української РСР / Офіц. текст зі змінами на 1 вересня 1958 р. та з додатками постатейно-систематизованих матеріалів. - К.: Державне вид-во політичної літ. УРСР, 1958. - 162 с.
 10. Кудрявцев В. Н.. Избранные труды по социальным наукам: В 3 т. / Т. 1 : Общая теория права. Уголовное право. - М.: Наука, 2002. - 567 с.
 11. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. / За заг. ред. П. П. Андрушка, В. Г. Гончаренка, Є. В. Фесенка. - К.: Дакор, 2008.
 12. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: у 2 т. / П.П. Андрушко (ред.). Т. 1: – К.: Правова єдність, 2009. – 964 с.; Т. 2: – К.: Правова єдність, 2009. — 624 с.
 13. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: У 2 ч./ За заг. ред. М. О. Потєбенька, В. Г. Гончаренка. - К.: Форум, 2001. - Загальна частина. – 386 с.
 14. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / За ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. - К.: Атіка, 2007.
 15. Полный курс уголовного права: Учеб. пособие: в 5 т. / Голик Ю. В., Горелик А.С., Долгова А. И. и ред. / А. И. Коробеев (ред.). – СПб.: Юридический центр Пресс, 2008.
 16. Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах / Упоряд. В. В. Рожнова та ред. – Офіц. Вид. – К.: Видавець Паливода А. В., 2010.— 456 с.
 17. Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т. / Сташис В. В., Закалюк А. П., Голіна В. В. та ред. / В.Я. Тацій (голова редкол. Вид.). Т. 5: Кримінально-правові науки. Актуальні проблеми боротьби зі злочинністю в Україні. – Х.: Право, 2008. – 839 с.
 18. Практика судів України з кримінальних справ (2001-2005) / За заг. Ред.. В.Т. Маляренка, В. В. Сташиса; Укладачі: В. В. Сташис, В. І. Тютюгін; - К.: Юрінком Інтер, 2005. - 464 с.
 19. Пудовочкин Ю. Е., Пирвагидов С. С. Понятие, принципы и источники уголовного права: Сравнительно-правовой анализ законодательства России и стран Содружества Независимых Государств. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2003. – 296 с.
 20. Российское уголовное право. Общая часть: Учебник. / Бородин С. В., Кудрявцев В. Н., Кузнецова Н. Ф. и др. / В.Н. Кудрявцев (ред.), А.В. Наумов (ред.). — М.: СПАРК, 1997. – 454с.
 21. Судебная практика. Убийства, изнасилования и другие преступления против

- личности: Сборник судебных решений по уголовным делам. - К.: Тов. «Знання» України, 1993. - 240 с.
22. Судебные приговоры. Практика Верховного Суда Украины. - К.: Юринком., 1995. - 224 с.
 23. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. Упорядник і автор передмови М.І. Хавронюк. - К.: Юрисконсульт, 2006.
 24. Сучасне кримінальне право України: Курс лекцій / А.В. Савченко, В.В. Кузнецов, О.Ф. Штанько. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2006.
 25. Сучасне кримінальне право України: нормативно-правові документи та судово-слідча практика: Хрестоматія / Упоряд. А. В. Савченко та ін.; За заг. ред. В. В. Кузнецова. - К.: Вид. Паливода А. В., 2005.
 26. Таганцев Н. С. Русское уголовное право: Лекции. Часть общая; Т. 1. – М.: Наука, 1994. – 380 с.; Т. 2 – М.: Наука, 1994. – 393 с.
 27. Тарарухін С. А. Вибрані твори: У 3 ч. Ч. 3 : Кримінальне право. Теорія кваліфікації злочинів. – К., 2004. – 248 с.
 28. Философия уголовного права: Сборник / Ю.В. Голик (ред.и вступ.ст.), Ю.В. Голик (сост.), А.Ю. Голик (сост.). – СПб.: Издательство Р.Асланова «Юридический центр Пресс», 2004. – 346 с.
 29. Хохлова І. В., Шем'яков О. П. Кримінальне право зарубіжних країн (в питаннях та відповідях): Навчальний посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 256 с.

Допоміжна література

До теми 1.1.

Поняття та загальна характеристика кримінального права України

1. Андрушко П. П. Новий Кримінальний кодекс: гуманізація кримінально- правової політики? // Нова політика. - 2001. - №2. – С. 8-10.
2. Ансель Марк. Новая социальная защита. (Гуманистическое движение в уголовной политике) / А.А. Пионтковский (ред.и вступ.ст.), Н.С. Лапшина (пер.с фр.). – М.: Прогресе, 1970. – 312 с.
3. Берзін П. С. Київська школа кримінального права (1834-1960 рр.): історико-правове дослідження: Монографія. – К.: КНТ, 2008. – 436 с.
4. Благоев Е. В. Применение уголовного права: Теория и практика. – СПб.: Издательство Р.Асланова «Юридический центр Пресс», 2004. – 504 с.
5. Босхолов С.С. Основы уголовной политики. Конституционный, криминологический, уголовно-правовой и информационный аспекты. — М.: Учебно-консультационный центр «ЮрИнфоР», 1999. – 293 с.
6. Гацелюк В. А. Реализация принципов уголовного права Украины: проблемы и перспективы. - Луганск: РИО ЛАВД, 2003. - 152 с.
7. Гацелюк В. О. Реалізація принципу законності кримінального права України (загальні засади концепції). – Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2006. – 280 с.
8. Егоров В. С. Вопросы правового регулирования мер уголовного принуждения: Монография. — М.: МПСИ, 2006. – 311 с.
9. Карпец И. И. Уголовное право и этика. – М.: Юрид. лит., 1985. – 256 с.

10. Келина С. Г., Кудрявцев В. Н. Принципы советского уголовного права. – М.: Наука, 1988. – 174 с.
11. Коржанський М. Про принципи уголовного права України // Право України. - 1995. - №11. - С. 69-72.
12. Коржанський М. Й. Нариси уголовного права. – К.: ТОВ "Генеза", 1999. — 207 с.
13. Кругликов Л. Л., Васильевский А. В. Дифференциация ответственности в уголовном праве. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2003. – 298 с.
14. Лейленд Пітер. Кримінальне право: Злочин, покарання, судочинство: Англійський підхід. – К.: Основи, 1996. – 207 с.
15. Лопашенко Н. А. Основы уголовно-правового воздействия: Уголовное право, уголовный закон, уголовно-правовая политика. – СПб.: Издательство Р. Асланова «Юридический центр Пресс», 2004. – 337 с.
16. Мальцев В.В. Принципы уголовного права и их реализация в правоприменительной деятельности. — СПб.: Юридический центр Пресс, 2004. – 692 с.
17. Панов М. Понятійні апарати наук кримінального циклу: співвідношення і взаємозв'язок // Вісник Академії правових наук України. - 2000. - №4. - С. 37- 45.
18. Пимонов В. А. Теоретические и прикладные проблемы борьбы с общественно опасными посягательствами средствами уголовного права: Монография. — М.: Юрлитинформ, 2007. — 334 с.
19. Сташис В. В. Засади формування та реалізації кримінальної політики держави за Конституцією України: ("Круглий стіл": Сташис В., Борисов В., Грошевий Ю., Зеленецький В.) // Право України. - 1997. - № 9.
20. Тенчов З. С. Институты уголовного права: система и взаимосвязь // Советское государство и право. - 1986. - №8 - С. 61.
21. Уголовное право: новые идеи. / С.Г. Келина, А.В. Наумов (отв. редакторы). – М., 1994. — 100 с.
22. Феллов П. А. Понятие и система принципов советского уголовного права. Свердловск: Средне-Уральское книжное изд-во, 1970. — 144 с.
23. Фріс П. Л. Кримінально-правова політика Української держави: теоретичні, історичні та правові проблеми. – К.: Атіка, 2005. – 331 с.
24. Хавронюк М. І. Історія кримінального права європейських країн: Монографія. — К.: Істина, 2006. — 192 с.
25. Харитонов О. В. Кримінально-правові погляди О. Ф. Кістяківського: наукова спадщина та її значення для сучасних кримінально-правових досліджень: Монографія. — Х.: Право, 2010. — 251 с.
26. Чубинский М. П. Очерки уголовной политики. Понятие, история и основные проблемы уголовной политики как составного элемента науки уголовного права / В.С. Овчинский (сост. и вступ. ст.). — М.: ИНФРА-М, 2008.— 433 с.
27. Чугунніков І. І. До питання про предмет кримінально-правового регулювання // Вісник Верховного Суду України. - 2000. - №6. - С. 45- 48.
28. Шапченко С. Д. Принцип верховенства права і Кримінальний кодекс України 2001 року: деякі теоретичні, законодавчі та правозастосовчі проблеми // Законодавство України: Наук.-практ. коментарі. - 2002. - №5. - С. 85-92.

До теми 1.2.

Джерела кримінального права України

1. Библик О. Н. Источники уголовного права Российской Федерации. — СПб.: Юридический центр Пресс, 2006. — 240 с.
2. Блум М. И., Тилле А. А. Обратная сила закона. Действие советского уголовного закона во времени. - М.: Юрид. лит., 1969. - 136 с.
3. Брайнин Я. М. Уголовный закон и его применение. - М.: Юрид. лит., 1967. - 270 с.
4. Воробей П. А., Коржанський М. И., Щупаковський В. М. Завдання і дія кримінального закону. - К.: Генеза, 1997. - 157 с.
5. Грищук В. К. Кодифікація кримінального законодавства України: проблеми історії і методології. - Л.: Світ, 1992. - 166 с.
6. Дроздов Г. В. Правовая природа разъяснения закона высшими органами судебной власти // Сов. государство и право. - 1992. - №1. - С. 70-77.
7. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах, 1959 рік, та Додатковий протокол 1978 року до Конвенції // Офіц. вісн. України. - 1998. - №13. - С. 346-360.
8. Європейська конвенція про видачу правопорушників, 1957 рік, Додатковий протокол 1975 року та Другий додатковий протокол 1978 року до Конвенції // Офіц. вісн. України. - 1998. - №13. - С. 324-343.
9. Інструкція про порядок виконання європейських конвенцій з питань кримінального судочинства: Затверджена наказом Міністерства юстиції України, Генеральної прокуратури, Служби безпеки України, Міністерства внутрішніх справ України, Державної податкової адміністрації України, Державного департаменту України з питань виконання покарань 29 червня 1999р.№34/5/22/103/512/326/73 // Офіц. вісн. України. - 1999 р. - №28. - Ст.1435.
10. Кленова Т. В. Основы теории кодификации уголовно-правовых норм. — Самара: Самарский университет, 2001. — 240 с.
11. Конвенция о правовой помощи и правовых отношениях по гражданским, семейным и уголовным делам: Подписана в Минске 22 января 1993 г. десятью государствами // Україна в міжнародно-правових відносинах. - Кн.1. Боротьба із злочинністю та взаємна правова допомога. - К., 1996. - С. 1049-1082.
12. Конвенція про захист прав людини та основних свобод від 4 листопада 1950 року // Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі. - К., 1999. - Вип.1. - С. 25-42.
13. Кругликов Л. Л., Спиридонова О. Е. Юридические конструкции и символы в уголовном праве. — СПб.: Издательство Р.Асланова «Юридический центр Пресс», 2005. — 336 с.
14. Лихова С.Я. Актульні проблеми співвідношення поняття «кримінальний закон» та інших джерел кримінального права (відповідно до проекту КК України) // Законодавство України: проблеми та перспективи. - К., 2002. - Вип.2. - С. 22-26.
15. Михайленко П. П. Нариси з історії кримінального законодавства Української РСР / Б.М. Бабій (відп. ред.). – К.: АН УРСР, 1959. – 438 с.
16. Навроцький В. О. Наступність кримінального законодавства України. - К., 2001.

17. Огородник А. Оціночні поняття в структурі норм кримінального права // Право України. - 2000. №1. - С. 103-108.
18. Пионтковський А. А. Вопросы общей части уголовного права в практике судебно-прокурорских органов. – М.: Госюриздат, 1954. – 140 с.
19. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 46 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положень статті 58 Конституції України, статей 6, 81 Кримінального кодексу України (справа про зворотну дію кримінального закону в часі) від 19 квітня 2000 р. №6-рп/2000 // Офіц. вісн. України. - 2000 р. - №39. - Ст. 1662.
20. Савченко А. В. Кримінальне законодавство України та федеральне кримінальне законодавство Сполучених Штатів Америки: комплексне порівняльно-правове дослідження: Монографія. — К.: КНТ, 2007. — 596 с.
21. Сафаров Н. А. Экстрадиция в международном уголовном праве: проблемы теории и практики. — М.: Волтерс Клувер, 2005. — 391 с.
22. Уголовный закон. Опыт теоретического моделирования / Анашкин Г. З., Бородин С. В., Гальперин И. М. и др. / В.Н. Кудрявцев (отв. ред.), С.Г. Келина (отв.ред.). — М.: Наука, 1987. — 276 с.

До теми 1.3.

Поняття та підстави кримінальної відповідальності

1. Багрий-Шахматов Л.В. Социально-правовые проблемы уголовной ответственности и формы ее реализации. – О.: Юридична література, 2000. — 412 с.
2. Брайнин Я. М. Уголовная ответственность и ее основание в советском уголовном праве. - М.: Юрид. лит., 1963. - 275 с.
3. Грищук В.К. Філософсько-правове розуміння відповідальності людини: монографія. – Хмельницький: Хмельницький ун-т управління та права, 2012. – 736.
4. Малахов В. П. Основания уголовной ответственности. - К.: Укр. акад. внутр. дел. - 1994. - 192 с.
5. Меркулова В. О. Кримінальна відповідальність: окремі теоретичні та соціально-правові аспекти: Монографія. — О.: ОЮІ ХНУВС, 2007. — 224 с.
6. Сердюк П.П. Теоретичні й методологічні проблеми сучасного кримінального права: монографія / П.П.Сердюк. – Запоріжжя: Акцент Інвест-Трейд, 2012. – 800 с.
7. Соловій Я. Щодо визначення меж кримінальної відповідальності // Право України. - 1995. - №12. - С. 52-54.
8. Юриста О. Динаміка правоохоронних відносин // Право України. - 2001. - №2. - С. 31-34.

До теми 1.4.

Поняття злочину та його види

1. Герцензон А. А. Понятие преступления в советском уголовном праве. – М.: Госюриздат, 1955. – 55 с.

2. Демидов Ю. А. Социальная ценность и оценка в уголовном праве. - М.: Юрид. лит., 1975. - 182 с.
3. Дурманов Н. Д. Понятие преступления / М.Д. Шаргородский (отв.ред.). - М.; Ленинград: Издательство Академии наук СССР, 1948. — 311 с.
4. Клименко В. Класифікація злочинів у кримінальному законодавстві // Юридичний вісник України. - № 23 (311). - 9-15 черв. 2001 р. - С. 5.
5. Кривоченко Л. М. Класифікація злочинів за ступенем тяжкості у Кримінальному кодексі України : монографія /Л.М.Кривоченко. - К.: Юрінком Інтер, 2010. – 120 с.
6. Кривошеин П. К. Преступление: Историческое исследование. - К.: УАВД, 1993. - 72 с.
7. Козлов А.П. Понятие преступления. – СПб.: Изд-во «Юридический центр Пресс», 2004. – 819 с.
8. Микитчик О. Загальне і відмінне у філософському і юридичному розумінні злочину // Право України. - 2001. - № 9. - С. 24-27.
9. Микитчик О.В. Філософія злочину: Монографія. - К.: Київський нац. Ун-т внутр. справ, 2006. - 188 с.
10. Основания уголовно-правового запрета: Криминализация и декриминализация / Кудрявцев В. Н., Дагель П. С., Злобин Г. А. и др.. / В.Н. Кудрявцев (отв.ред.), А.М. Яковлев (отв.ред.). - М.: Наука, 1982. - 303 с.
11. Севастьянова Т. Є. Кримінально-правова характеристика взаємозв'язку понять малозначності діяння та декриміналізації протиправних посягань // Держава і право. - 2001. - № 12. - С. 492-495.
12. Чубарев В. Л. Тяжкість злочинного діяння. - К.: Вища шк., 1992. - 168 с.
13. Энциклопедия уголовного права / Гонтарь И. Я., Кузнецова Н. Ф., Козлов А. П. и др.. / В.Б. Малинин (отв. ред.). Т. 3: Понятие преступления. - СПб.: Издание профессора Малинина, 2005. - 522 с.

До теми 2.1.

Склад злочину та кваліфікація злочинів

1. Аминов Д. И., Ревин В. П. Задачи, схемы и алгоритм квалификации по уголовному праву (Общая и Особенная части): Учеб. пособие. — М.: Щит-М, 1999. - 268 с.
2. Андрушко П. П. Кваліфікація злочинів: поняття та види // Вісн. прокуратури. - 2003. - №12. - С. 48-55.
3. Брайнін Я. М. Основні питання загального вчення про склад злочину. - К.: Вид-во Київського ун-ту, 1964. - 189 с.
4. Бурчак Ф. Г. Квалификация преступлений. - К.: Политиздат Украины, 1985. - 120 с.
5. Кваліфікація злочинів : Навч. посіб. / За ред.. О.О.Дудорова, Є.О.Письменського. – К.: Істина, 2010. – 430 с.
6. Коржанський М. Й. Кваліфікація злочинів: Навч. посіб. - К.: Атіка, 2002. – 640 с.
7. Козлов А.П. Общая теория квалификации преступлений : учеб. Пособие / А.П.Козлов. – Красноярск: Изд-во КрасГАУ, 2010. – 604 с.
8. Корнеева А.В. Теоретические основы квалификации преступлений : Учеб.

- Пособие /Под ред. А.И. Рарога. – М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2006. – 176 с.
9. Кудрявцев В. Н. Общая теория квалификации преступлений. - М.: Юристъ, 1999. - 304 с.
 10. Куринов Б. А. Научные основы квалификации преступлений: Учеб. пособие. - М.: Изд-во МГУ, 1984. - 181 с.
 11. Маляренко В. Т. Про кваліфікацію діяння при порушенні кримінальної справи // Вісн. Верховного Суду України. - 2000. - №5. - С. 39-43.
 12. Марін О. К. Кваліфікація злочинів при конкуренції кримінально-правових норм: Монографія. - К.: Атіка, 2003. - 224 с.
 13. Навроцький В. О. Основи кримінально-правової кваліфікації: Навч. посібник. — К.: Юрінком Інтер, 2009. - 512 с.
 14. Наумов А.В., Новиченко А.С. Законы логики при квалификации преступлений. – М.: Юрид. лит., 1978. – 104 с.
 15. Строган А. Ю. Склад злочину як підстава кримінальної відповідальності: Навч. посіб. — К.: Атіка, 2007. — 424 с.
 16. Тарарухин С. А. Квалификация преступлений в судебной и следственной практике. - К.: Юринком, 1995. - 208 с.
 17. Трайнин А. Н. Общее учение о составе преступления. - М.: Госюриздат, 1957.- 363 с.
 18. Трайнин А. Н.. Состав преступления по советскому уголовному праву. — М.: Госюриздат, 1951. — 388с.
 19. Кузнецов В.В., Савченко А.В. Теорія кваліфікації злочинів: Підручник / За заг. ред. Є.М. Моїсеєва, О.М. Джузи. - К.: КНТ, 2007.
 20. Кузнецов В.В., Савченко А.В. Теорія кваліфікації злочинів: Підручник. - 4-те вид., перероб. – К.: Алерта, 2012.
 21. Марітчак Т. М. Помилки у кваліфікації злочинів / В.О. Навроцький (наук. ред.). – К.: Атіка, 2004. – 186с.

До теми 2.2.

Об'єкт злочину

1. Глистин В. К. Проблемы уголовно-правовой охраны общественных отношений (объект и квалификация преступлений). - Л.: Изд-во ЛГУ, 1979. - 127 с.
2. Демидов Ю. А. Социальная ценность и оценка в уголовном праве. - М.: Юрид. лит., 1975. - С. 3-62.
3. Коржанський М. Й. Об'єкт і предмет злочину. — Д.: Ліра ЛТД, 2005. — 252 с.
4. Коржанский М. И. Предмет преступления (понятие, виды и значение для квалификации). Учебное пособие. – МВД СССР. Высшая следственная школа. НИИ и РИО Волгоград, 1976. – 56 с.
5. Кудрявцев В. Н. К вопросу о соотношении объекта и предмета преступления // Сов. государство и право. - 1951. - № 8. -- С. 51-60.
6. Никифоров Б. С. Объект преступления по советскому уголовному праву. -- М.: Госюриздат, 1960. - 229 с.
7. Новоселов Г.П. Учение об объекте преступления. Методологические аспекты. –

- М.: Издательство НОРМА, 2001. – 208 с.
8. Музика А.А., Лащук Є.В. Предмет злочину: теоретичні основи пізнання : монографія /А.А.Музика, Є.В.Лащук. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2011. – 192 с.
 6. Потерпілий від злочину (міждисциплінарне правове дослідження) / За заг. ред. Ю.В. Бауліна, В.І. Борисова. - Х.: Вид-во Кроссруд, 2008.
 7. Сенаторов М. В. Потерпілий від злочину в кримінальному праві / В.І. Борисов (ред.). — Х: Право, 2006. — 208 с.
 8. Тацій В. Я. Объект и предмет преступления в советском уголовном праве. - Х.: Высш. шк., 1988. - 198 с.
 9. Тацій В. Я. Об'єкт і предмет злочину в кримінальному праві України: Навч. посібник. - Х.: Вища шк., 1994. - 75 с.
 10. Фаргиев И. А. Потерпевший от преступления (уголовно-правовые вопросы): Учеб. пособие. - Хабаровск: РИЦ ХГАЗП, 2001. - 72 с.
 11. Фесенко Є. В. Об'єкт злочину під кутом зору теорії цінностей, а також опонентів цієї концепції // Адвокат. - 2003. - № 6. - С. 9-12.
 12. Фесенко Є.В. Цінності як об'єкт злочину // Право України. - 1999. - № 6. - С.75-78.

До теми 2.3.

Об'єктивна сторона злочину

1. Берзін П. С. Злочинні наслідки: поняття, основні різновиди, кримінально-правове значення: Монографія. — К.: Дакор, 2009. — 736 с.
2. Берзін П. С. Грошові обчислення в кримінальному праві України: Навч. посіб. – К.: Вид. Паливода А. В., 2009. – 116 с.
3. Зелинский А. Ф. Понятие «преступная деятельность» // Сов. государство и право, 1978. - №10. - С.98-100.
4. Ковалев М. И., Васьков П. Т. Причинная связь в советском уголовном праве / А.А. Пионтковский (ред.). – М.: Госюриздат, 1958. – 72 с.
5. Кудрявцев В. Н. Объективная сторона преступления. – М.: Госюриздат, 1960.— 244 с.
6. Малинин В.Б. Причинная связь в уголовном праве. – СПб.: Изд-во «Юридический центр Пресс», 2000. – 316 с.
7. Мошкош Я. Зміст та об'єктивні форми злочинної дії // Право України. - 1996. - №11. - С. 53-57.
8. Музыка А.А., Багиров С.Р. Причинная связь: уголовно-правовой. — Хмельницкий: Изд-во Хмельницкого ун-та управления и права, 2009. – 111 с.
9. Панов Н. И. Способ совершения преступления и уголовная ответственность. - Х.: Вища шк.,1982. - 161 с.
10. Сичов П. Обстановка вчинення злочину: проблемні питання // Право України. - 1998. - №6. - С. 106-107.
11. Тимейко Г. В. Общее учение об объективной стороне преступления. - Ростов-на-Дону: Изд-во Ростовского ун-та, 1977. - 215 с.
12. Церетели Т. В. Причинная связь в уголовном праве. – М.: Госюриздат, 1963. – 383 с.

13. Ярмиш Н. М. Дія як ознака об'єктивної сторони злочину (проблеми психологічної характеристики). - Х.: Основа, 1999. - 84 с.
14. Ярмыш Н. Н. Теоретические проблемы причинно-следственной связи в уголовном праве (философско-правовой анализ). - Х.: Право, 2003. - 512 с.

До теми 2.4.

Суб'єкт злочину

1. Бурдін В.М. Осудність та неосудність (кримінально-правове дослідження): монографія / В.М.Бурдін. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 780 с.
2. Волженкин Б. В. Уголовная ответственность юридических лиц. – СПб., 1998. – 39 с.
3. Габиани А. А. Уголовная ответственность за преступления, совершенные в состоянии опьянения. — Тбилиси: Мецниереба, 1968. – 160 с.
4. Дагель П. С. Учение о личности преступника в советском уголовном праве: Учеб. пособие. — Владивосток, 1970. — 132 с.
5. Зайцев О.В. Обмежена осудність у кримінальному праві України: Монографія. – Харків: Майдан, 2007. – 240 с.
6. Клименко В.А. Обмежена осудність: поняття, критерії та примусове лікування: Монографія /В.А.Клименко, В.Б.Петрвомайський, Т.М.Приходько. – К.: Атіка, 2011. – 180 с.
7. Лень В.В. Осудність у кримінальному праві і законодавстві : Монографія / Передм. д.ю.н., проф. Ю.М.Антоняна. – Д.: Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2008. – 180 с.
8. Магарін М. С., Бараненко Д. В. Суб'єкт злочину за новим кримінальним законодавством України / Під ред. Є. Л. Стрельцова. - О.: Астропринт, 2001. - 104 с.
9. Мельник В. До проблеми обмеженої осудності // Право України. - 1999. - №1. - С. 102-105.
10. Мірошниченко Н., Орловська Н. Обмежена осудність та її законодавче вирішення. // Право України. - 1997. - №7. - С. 23-24, 29.
11. Мороз В. Про юридичну оцінку суспільно небезпечних вчинків, скоєних підлітками віком від 11 до 14 років // Право України. - 1999. - №9. - С. 72-75.
12. Музика А. Ще раз про обмежену осудність // Право України. - 1998. - №4. - С. 38-41, 49.
13. Орлов В. С. Субъект преступления по советскому уголовному праву. - М.: Госюриздат, 1958. — 260 с.
14. Приходько Т. Н. Проблемы уменьшенной вменяемости в уголовном праве. - О.: Маяк, 1998. - 54 с.
15. Приходько Т. Фізіологічний афект - одна з підстав визнання особи обмежено осудною // Право України. - 2001. - №1. - С. 53-55.
16. Смітєнко В., Агафонов Г. Відповідальність юридичних осіб - нагальна потреба кримінально-правового регулювання // Голос України. - 1996. - 5 берез. (№ 43). - С. 9.
17. Семенов С. А. Специальный субъект преступления. Генезис и история: Учеб.

- пособие. — Владимир, 2001. — 60 с.
18. И. Терентьев В. И. Уголовная ответственность специального субъекта преступления по уголовному праву Украины. — Николаев, 2004. — 190 с.
 19. Трахтеров В. С. Вменяемость и невменяемость в уголовном праве (исторический очерк): Учеб. пособие. -Х.: УЮА, 1992. - 83 с.
 15. Устименко В. В. Специальный субъект преступления. - Х.: Высш. шк. Изд-во при ХГУ, 1989. - 104 с.

До теми 2.5.

Суб'єктивна сторона злочину

1. Авраменко О. В. Стан сильного душевного хвилювання за кримінальним правом України: Монографія. — Л.: ЛДУВС, 2009. - 244с.
2. Вереша Р. В. Вина у кримінальному праві: навчально-методичний вимір: Навч. посіб.. — К.: Атіка, 2006. - 408 с.
3. Вереша Р. В. Поняття вини як елемент змісту кримінального права України. - К.: Атіка, 2005. - 224 с.
4. Волков Б. С. Мотив и квалификация преступлений. - Казань: Изд-во Казан, ун-та, 1968. - 166 с.
5. Волков Б. С. Проблема воли и уголовная ответственность. — Казань: Издательство Казанского ун-та, 1965. — 135 с.
6. Воробей П. А. Теорія і практика кримінально-правового ставлення в вину: Монографія. - К.: Вид-во НАВС України, 1997. - 184 с.
7. Дагель П. С., Котов Д. П. Субъективная сторона преступления и ее установление. - Изд-во Воронеж, ун-та, 1974. - 243 с.
8. Зелинский А. Ф. Криминальная психология: Науч.-практ. изд. - К.: Юринком Интер, 1999. - 240 с.
9. Зелинский А. Ф. Осознаваемое и неосознаваемое в преступном поведении. - Х.: Вища шк., 1986.
10. Кириченко В. Ф. Значение ошибки по советскому уголовному праву. – М.: Издательство АН СССР, 1952. - 95 с.
11. Осика І., Сафронов С. Доказування мотиву та цілі як ознак суб'єктивної сторони злочину // Право України. - 1997. - №3. - С. 51-52.
12. Савченко А. В. Мотив і мотивація злочину: Монографія. - К.: Атіка, 2002. – 144 с.
13. Тарарухин С. А. Установление мотива и квалификация преступления. - К.: Вища шк., 1977. - 151 с.
14. Тузов А. П. К вопросу о преступной мотивации // Рад. право. - 1972. - № 7.
15. Тузов А. П. Мотивация преступного поведения несовершеннолетних. - К., 1982. - 180 с.
16. Тузов А. П., Тузов Д. А. Неусвідомлене в механізмі антигромадської поведінки // Право України. - 1999. - №8. - С. 86-90.
17. Утевский Б. С. Вина в советском уголовном праве. — М.: Госюриздат, 1950. — 319с.
18. Якушин В. А. Ошибка и ее уголовно-правовое значение. - Казань.: Изд-во Казанского ун-та, 1988. - 128 с.

До теми 2.6.
Обставини, що виключають злочинність діяння

1. Андрушко П. П. Виконання професійних та службових функцій як обставина, що виключає суспільну небезпечність чи протиправність діяння // Проблеми правознавства. - К.: Либідь. - 1991. - Вип. 52. - С. 74-81.
2. Баулин Ю. В. Право граждан на задержание преступника. - Харьков, 1986.
3. Баулін Ю. В. Обставини, які виключають злочинність діянь. - Х.: Основа. - 1991. - 359 с.
4. Баулин Ю.В. Причинение вреда с согласия «потерпевшего» как обстоятельство, исключающее преступность деяния. – Харьков: Изд-во «Кроссруд», 2007. – 2007. – 96 с.
5. Вирішення судами питань, пов'язаних із кримінально-правовою оцінкою діянь особи, що віддала чи виконала злочинний наказ (за матеріалами узагальнення судової практики) // Вісн. Верховного Суду України. - 1999. - № 3. - С. 33-39.
5. Володарський В. Проблемні питання необхідної оборони // Право України. - 1998. - №11. - С. 118-122.
6. Гельфанд И. А., Куц Н. Т. Необходимая оборона. - К.: КВШ МВД УССР, 1962. - 228 с.
7. Диденко В. П. Правомерность припинення вреда преступнику при задержании. - К.: КВШ МВД СССР, 1984. - 72 с.
8. Домахин С. А. Крайняя необходимость по советскому уголовному праву. - М.: Госюриздат, 1955. - 79 с.
9. Дячук С. І. Виконання наказу чи розпорядження у кримінальному праві (основні поняття, проблеми кваліфікації, удосконалення законодавства). - К.: Атіка, 2001. - 176 с.
10. Зуев В. Л. Необходимая оборона и крайняя необходимость. Вопросы квалификации и судебно-следственной практики: Пособие. - М.: Кросна- Лекс, 1996. - 96с.
11. Кириченко В. Ф. Основные вопросы учения о необходимой обороне в советском уголовном праве. - М.; Ленинград: Изд-во АН СССР, 1948. - 105 с.
12. Козак В. Н. Вопросы теории и практики крайней необходимости. - Саратов: Изд-во Сарат. ун-та, 1981. - 154 с.
13. Козаев Н. Ш. Обоснованный риск как обстоятельство, исключающее преступность деяния: Учеб. пособие. – Ставрополь: Ставропольсервисшкола, 2001. - 109 с.
14. Красииков А. Н. Сущность и значение согласия потерпевшего в советском уголовном праве / И.С. Ной (ред.). – Саратов: Изд-во Саратовского ун-та, 1976. - 121 с.
15. Мисливий В.А. Крайня необхідність як обставина, що виключає злочинність діяння у сфері дорожнього руху // Науковий вісник Дніпропетр. юрид. ін-ту МВС України. – Д.: Наука і освіта, 2002. – № 2. – С. 66–73.
16. Осадчий В. Співвідношення права на застосування вогнепальної зброї, спеціальних засобів, заходів фізичного впливу та права на необхідну оборону, затримання злочинця в діяльності правоохоронних органів // Право України. -

1998. - №1. - С. 69-67.
17. Осадчий В.І. Удосконалення права на необхідну оборону - підвищення рівня безпеки особи // Проблеми кримінально-правових наук: історія, сучасність, міжнародний досвід (пам'яті професора П.П.Михайленко): Тези доп. наук.-теорет. конф. - К.: Київський нац. ун-т внутр. справ, 2009. - С. 59-68.
 18. Підкоритова Л. Кваліфікація перевищення меж заподіяння шкоди злочинцю при його затриманні // Право України. - 1999. - № 8. - С. 65-67.
 19. Плешаков А. М., Шкабин Г. С. Институт крайней необходимости в российском уголовном праве: Монография. - М.: Юрлитинформ, 2006.
 20. Про судову практику у справах про необхідну оборону: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 квітня 2002р. №1 // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах. - К.: Алерта ; ЦУЛ, 2011. - С. 45-52.
 21. Смирнова Л. Н. Уголовно-правовое регулирование задержания лица, совершившего преступление. - СПб.: Издательство Р. Асланова «Юридический центр Пресс», 2005. - 278 с.
 22. Якубович М. И. Вопросы теории и практики необходимой обороны. — М., 1961. - 227 с.

До теми 3.1.

Стадії злочину

1. Горностай А.В. Кримінальна відповідальність за замах на злочин : монографія / А.В.Горностай. – Х.: Юрайт, 2013. – 332 с.
2. Дурманов Н. Д. Стадии совершения преступления по советскому уголовному праву. - М.: Госюриздат, 1955. - 211 с.
3. Колодкин Л. М. Стадии преступления и предупреждение преступлений. – К.: Редакционно-издательский отдел МВД УССР, 1972. - 94 с.
4. Коржанський М. Замах негідними засобами // Юридичний вісник України. - 1996. - № 1-2 (27-28), 10-17 січня - С. 3.
5. Маслак Н.В. Кримінальна відповідальність за готування до злочину : монографія / Н.В.Маслак. – Х.: Право, 2010. – 232 с.
6. Омельченко Г. Про кваліфікацію дій, пов'язаних з відмовою від повторення замаху на злочин // Юридичний вісник України. - 1996. - № 24 (50), 12-19 черв. - С. 11-14.
7. Панько К. А. Добровольный отказ от преступления по советскому уголовному праву. - Воронеж, 1975. - 147 с.
8. Ситникова А. И. Приготовление к преступлению и покушение на преступление. - М.: Ось-89, 2006. - 159 с.
9. Тихий В. П. Питання застосування норм Кримінального кодексу України щодо стадій злочину // Законодавство України: Науково-практичні коментарі. - 2002. - № 1.
10. Тихий В. П. Стадії вчинення злочину: Конспект лекцій. - Х.: НЮАУ, 1996. - 30 с.
11. Цвіліховський Л. Кваліфікація дій, пов'язаних з відмовою від повторення замаху на злочин: Коментар судової практики з кримінальних справ // Бюл.

законодавства і юридичної практики України. - 1996. - №6. - С. 5-6.

До теми 3.2.

Співучасть у злочині

1. Абакумова Ю.В. Інститут співучасті в кримінальному праві України: природа, сутність, сучасні проблеми визначення : монографія / Ю.В.Абакумова ; за ред. В.Г.Лукашевича. – Запоріжжя : КПУ, 2012. – 320 с.
2. Бурчак Ф. Г. Соучастие: социальные, криминологические и правовые проблемы. - К.: Вища школа, 1986. - 208 с.
3. Виттенберг Г. Б., Панченко П. Н. Прикосновенность к преступлению по советскому уголовному праву: Учеб. пособ. - Иркутск, 1976. - 50 с.
4. Гришаев П. И., Кригер Г. А. Соучастие по советскому уголовному праву. - М.: Госюриздат, 1959. - 254 с.
5. Гуторова Н. А. Соучастие в преступлении по уголовному праву Украины. Учеб. пособие. - Х.: ООО Рубикон, 1997. - 104 с.
6. Деякі питання провадження у справах про злочини, вчинені організованими злочинними угрупованнями // Вісник Верховного Суду України. - 2001. - С.29-40.
6. Єфремов С. Криміналізація організованої злочинної діяльності у чинному Кримінальному кодексі України // Право України. - 2003. - №9. - С. 95-99.
7. Кваша О. Організатор злочину. Кримінально-правове та криминологічне дослідження: Монографія. - К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, 2003. - 216 с.
8. Лемешко О. М. Кримінально-правова оцінка потурання вчиненню злочину. - Х.: ФІНИ, 2003. - 160 с.
9. Мельник М.І. Види співучасників за новим Кримінальним кодексом України // Право України. - 2001. - № 11. - С. 69-74.
10. Митрофанов І. І., Слободяник Т. М. Кримінальна відповідальність осіб, які вчинили злочин у співучасті: Монографія. - Кременчук: Видавництво ПП Щербатих О.В., 2009. - 280 с.
11. Новицький Г. В. Поняття і форми співучасті у злочині за кримінальним правом України: Наук.-практ. посіб. - К.: Вища школа, 2001. - 96 с.
12. Смирнов В. Г. Понятие прикосновенности по советскому уголовному праву. - Ленинград: Издательство Ленинградского университета, 1957. - 128 с.
13. Шапченко С. Д. Деякі питання тлумачення та застосування статті 28 Кримінального кодексу України // Законодавство України: Науково-практичні коментарі. - 2002. - № 3. - С. 116-124.

До теми 3.3.

Множинність злочинів

1. Бажанов М. И. Множественность преступлений по уголовному праву Украины. - Харьков: Право, 2000. - 128 с.
2. Бірючевський О., Роцька Т. Рецидивна злочинність: упущення при розслідуванні

- та розгляді кримінальних справ: Коментар судової практики з кримінальних справ // Бюл. законодавства і юрид. практики України. - 1996. - № 6. - С. 7-11.
3. Зінченко О.І., Тютюгін В.І. Одичні злочини: поняття, види, кваліфікація: Монографія / І.О.Зінченко, В.І.Тютюгін. - Харків: Видавництво «ФІНН», 2010. - 256 с.
 4. Зінченко О.І., Тютюгін В.І. Множинність злочинів: поняття, види, призначення покарання: Монографія / За заг. ред. Тютюгіна В.І. - Харків: «ФІНН», 2008. - 336 с.
 5. Кривошеин П. К. Поворність в советском уголовном праве (теоретические и практические проблемы). - К.: Вища школа, 1990. - 159 с.
 6. Лилак Д. Колізія і конкуренція законів // Право України. - 2001. - № 4. - С. 18-20;
 7. Малков В. П. Множественность преступлений и ее формы по советскому уголовному праву. - Казань: Изд-во Казанского ун-та., 1982. - 172 с.
 8. Малков В. П. Повторность преступлений: Понятие и уголовно-правовое значение. - Казань: Издательство Казанского ун-та, 1970. - 174 с.
 9. Малков В. П. Совокупность преступлений. - Казань: Изд-во Казанского ун-та, 1974. - 307 с.
 10. Марін О. К. Кваліфікація злочинів при конкуренції кримінально-правових норм: Монографія. - К.: Атіка, 2003. - 224 с.
 11. Скоков С. Рецидивна злочинність та ефективність покарання у вигляді позбавлення волі // Право України. - 1999. - №2. - С. 84, 85, 91.
 12. Созанський Т.І. Кваліфікація сукупності злочинів : монографія /Т.І. Созанський. – Львів: Львівський держаний університет внутрішніх справ, 2012. – 240 с.
 13. Стручков Н. А. Назначение наказания при совокупности преступлений. - М.: Госюриздат, 1957. - 143 с.
 14. Яковлев А. М. Совокупность преступлений по советскому уголовному праву. - М.: Госюриздат, 1960. - 119 с.

До теми 4.1.

Звільнення від кримінальної відповідальності

1. Баулін Ю. В. Звільнення від кримінальної відповідальності: Монографія. - К.: Атіка, 2004. - 296 с.
2. Губська О. Амністія і помилування за українським законодавством // Юридичний вісник України. - 2001. - № 47 (335), 24-30 листопада. - С. 7.
3. Житний О. О. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям. - Харків, 2004.
4. Козак О. С. Ефективність звільнення від кримінальної відповідальності в Україні: Монографія / О.М. Бандурка (ред.). - К.: Освіта України, 2009. – 204 с.
5. Мандриченко Ж. В. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим: Монографія / В.О. Туляков (ред.). - О.: Фенікс, 2009. - 228 с.
6. Матюшенко Р. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям // Право України. - 2002. - №8. - С. 99-101.
7. Михайленко О. Звільнення від кримінальної відповідальності // Юридичний вісник України. - 2002. - № 23 (363), 8-14 черв. - С. 6-7.

8. Скибицкий В. В. Освобождение от уголовной ответственности и отбывания наказания. - К.: Наукова думка, 1987. - 183 с.
9. Усатий Г. О. Кримінально-правовий компроміс. - К.: Атіка, 2001. - 128 с.
10. Хряпінський П.В. Заохочувальні норми у кримінальному законодавстві України. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 192.

До теми 4.2.

Поняття покарання та його мета

1. Беленко С. Некоторые вопросы уголовного наказания в историческом аспекте // Юридическая практика. - 1997. - № 13 (47), июль. - С. 5.
2. Безверхов А. Г., Жуков А. В. Теории наказания (в истории философской мысли): Учеб. пособие. — Самара: Самарский университет, 2001. - 48 с.
3. Вплив покарань на злочинність: Зб. доп. та наук. ст. / В. І. Поклад (гол.ред.) / Вип. 3: Кримінологічні дослідження. - Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2009. - 192 с.
4. Денисова Т. А. Покарання: кримінально-правовий, кримінологічний та кримінально-виконавчий аналіз: Монографія. - Запоріжжя: КПУ, 2007. - 287 с.
5. Дзигарь А. Л. Уголовные наказания: эволюция и перспективы. — Краснодар: Южный ин-т менеджмента, 2001. - 201 с.
6. Карпец И. И. Наказание. Социальные, правовые и криминологические проблемы. — М.: Юридическая литература, 1973. - 288 с.
7. Мельник М. Суть кримінальної відповідальності не в суворості покарання, а в його невідворотності // Закон і бізнес. - 1998. - 23 груд. (№ 53). - С. 13.
8. Мицкевич А. Ф. Уголовное наказание: понятие, цели и механизмы. — СПб.: Издательство Р. Асланова "Юридический центр Пресс", 2005. - 327 с.
9. Ной И. С. Сущность и функции наказания в советском государстве: Политико-юрид. исслед. - Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 1973. - 192 с.
10. Ной И. С. Вопросы теории наказания в советском уголовном праве. - Саратов: Издательство Саратовского ун-та, 1962. — 156 с.
11. Полубинская С. В. Цели уголовного наказания. - М.: Наука, 1990. - 142 с.
12. Фролова Е. Г. Понятие наказания, его цели и система. - Донецк, 1991.
13. Фролова Е. Г. Системы уголовных наказаний зарубежных стран: Лекция. — Донецк: ДонГУ, 1992. - 172 с.
14. Шаргородский М. Д. Наказание по советскому уголовному праву. - М.: Госюриздат, 1958. - 239 с.

До теми 4.3.

Система та види покарань

1. Альтернативные виды уголовных наказаний - пути для уменьшения тюремного населения: Збірник / Г. Мар'яновський (упоряд.). - К.: Сфера, 2003. - 160 с.
2. Багрий-Шахматов Л. В., Гуськов В. И. Теоретические проблемы классификации уголовных наказаний. - Воронеж: Изд-во Воронежского ун-та, 1971. — 107 с.
3. Вознюк В. Практика вирішення Конституційним Судом України деяких проблем щодо захисту прав і свобод людини згідно з чинним Кримінальним кодексом

- України // Вісн. Конституц. Суду України. - 2000. - №5. - С. 72-78.
4. Інструкція про порядок виконання покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, та здійсненням контролю щодо осіб, засуджених до таких покарань: Затверджена наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань, Міністерством внутрішніх справ України від 19 грудня 2003р. №270/1560 // Офіц. вісн. України. - 2004. - №2. - 4.2. - Ст. 90.
 5. Костицький В. Проблеми смертної кари в Україні // Право України. - 1997. - № 3. - С. 26-29.
 6. Орловський О. Про застосування смертної кари на території колишнього СРСР // Право України. - 1998. - №2. - С. 70-72.
 7. Попрас В. О. Штраф як вид покарання за кримінальним правом України: Монографія. - Х.: Право, 2009. - 221с.
 8. Практика застосування судами конфіскації майна // Вісн. Верховного Суду України. - 2000. - №3. - С. 13-22.
 9. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статей 24, 58, 59, 60, 93, 190-1 Кримінального кодексу України в частині, що передбачає смертну кару, від 29 грудня 1999 р. №11-рп/99 // Офіц. вісн. України. - 2000. - №4. - Ст. 126.
 10. Свіда Т. О. Смертна кара як вид кримінального покарання в контексті захисту прав людини: історія та сучасність. - Ужгород: Патент, 2000. - 168 с.
 11. Трубников В. М., Шинкарьов Ю. В. Арешт як вид кримінального покарання та особливості його застосування: Монографія. - Х.: Харків юридичний, 2007. - 288 с.
 10. Тютюгин В. И. Лишение права занимать определенные должности как вид наказания по советскому уголовному праву. - Х.: Вища шк., 1982. - 145 с.
 11. Фролова О. Г. Злочинність і система кримінальних покарань (соціальні, правові та кримінологічні проблеми й шляхи їх вирішення за допомогою логіко-математичних методів): Навч. посіб. - К.: АртЕк, 1997. - 208 с.
 12. Шапченко С. Д. Скасування смертної кари: проблем побільшало // Юрид. вісн. України. - 2000. - 17-23 серпня. - С.25-29.

До теми 4.4.

Призначення покарання

1. Велиев С. А. оглы, Савенков А. В. Индивидуализация уголовного наказания. — М.: Издательство УРСС, 2005. - 214 с.
2. Вопросы освобождения от уголовной ответственности и наказания с применением мер общественного воздействия: Учеб. пособие / В.Д. Арсеньев (отв. ред.), Г.Б. Виттенберг (подгот.). Ч. 1: - Иркутск, 1970. - 223 с.; Ч. 2: - Иркутск, 1971. - 228 с.
3. Горбач Л. С., Колб О. Г. Загальні засади призначення кримінальних покарань в Україні: Навч. посібник / О. Г. Колб (заг. ред.). — Луцьк: РВВ "Вежа", 2006. - 241 с.
4. Карпец И. И. Отягчающие и смягчающие обстоятельства в советском уголовном праве. - М.: Госюриздат, 1959. - 119 с.

5. Кримінальні покарання в Україні: Статистичний огляд / О. Букалов (упоряд.). — Донецьк: Донецький Меморіал, 2007. - 36 с.
6. Омельченко Г. Неправильне застосування закону або призначення невідомого покарання // Юрид. вісн. України. - 1996. - № 34 (60), 22-28 серп. - С. 29-31.
7. Полтавець В. В. Загальні засади призначення покарання за кримінальним законодавством України. - Луганськ: РВВ ЛАВС, 2005. - 240 с.
8. Применение наказания по советскому уголовному праву / Меньшагин В. Д., Дурманов Н. Д., Кригер Г. А. др. / В.Д. Меньшагин (отв. ред.), Н.Д. Дурманов (отв. ред.). — М.: Издательство Московского ун-та, 1958.
9. Про практику призначення судами кримінального покарання: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003р. №7 // Постанови Пленуму Верховного Суду України (1972 - 2004): Офіц. вид.: У 2 т. / За заг. ред. В. Т. Малярєнка. - К.: Вид. дім «Інюре», 2004. - Т. 2. - С. 10-21.
10. Стручков Н. А. Назначение наказания при совокупности преступлений. — М.: Госюриздат, 1957. - 143 с.
11. Хоменко М. Г., Гаврилова Л. В., Солоткий С. А. Практика призначення судами кримінального покарання // Вісник Верховного Суду України. - 2002. - № 5. - С. 53-60.
12. Энциклопедия уголовного права / Велиев С. А., Савенков А. В., Кругликов Л.Л. и др. / В.Б. Малинин (отв. ред.). Т. 9: Назначение наказания. — СПб.: Издание профессора Малинина, 2008. - 911 с.

До теми 4.5.

Звільнення від покарання та його відбування

1. Вопросы назначения наказания и освобождения от уголовной ответственности и наказания: Учеб. пособие. - Иркутск, 1976. - 100 с.
2. Дурманов Н. Д. Освобождение от наказания по советскому праву. - М.: Госюриздат, 1957. - 80 с.
3. Казарян З. А. Условные виды освобождения от наказания (понятие, виды, характеристика): Монография / Л.В. Иногамова-Хегай (отв. ред.). — Владимир: Сервис-Принт, 2007. - 187 с.
4. Письменський Є.О. Звільнення від покарання та його відбування: проблеми кримінального законодавства та практики його застосування : монографія _ Луганськ : ТОВ «Віртуальна реальність», 2011. – 388 с.
5. Положення про порядок здійснення помилування: Затверджене Указом Президента України від 12 квітня 2000 р. №588/2000 // Офіц. вісн. України. - 2000. - № 15. - Ст. 610; 2001. - № 43. - Ст. 1992.
6. Про застосування амністії в Україні: Закон України від 1 жовтня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - №48. - Ст. 263; 2000. - № 35. - Ст. 281.
7. Про умовно-дострокове звільнення від відбування покарання і заміну невідбутої частини покарання більш м'яким: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 квітня 2002р. № 2.
8. Скибицкий В. В. Освобождение от уголовной ответственности и отбывания

- наказання. - К.: Наук, думка, 1987. - 183 с.
9. Скибицький В. В. Умовне засудження за законодавством Української РСР. - К.: Наукова думка, 1971. - 132 с.
 10. Соціальна адаптація осіб, звільнених від покарання: проблеми та шляхи їх вирішення / О.В. Беца (заг.ред.). — К.: Сфера, 2003. — 114 с.
 11. Стручков Н. А. Условно-досрочное освобождение от наказания. — М.: Госюриздат, 1961. - 47 с.

До теми 4.6.

Судимість

1. Голина В. В. Погашение и снятие судимости по советскому уголовному праву. - Х., 1979. - 137 с.
2. Голина В.В. Судимість: Монографія. - Х.: Харків юрид., 2006. - 383 с.
3. Письменський Є. О. Інститут судимості в кримінальному праві України: Монографія. - Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2008. - 216 с.
4. Про практику застосування судами України законодавства про погашення і зняття судимості: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 грудня 2003 р. №16.
5. Тютюгин В. Некоторые вопросы погашення судимости // Сов. юстиция. - 1984. - № 9. - С. 14-15.

До теми 4.7.

Інші заходи кримінально-правового характеру

1. Лень В.В., Книга М.М. Примусові заходи медичного характеру: історія, стан, тенденції. – Запоріжжя: Дніпровський металург, 2010. – 212 с.
2. Лень В.В., Книга М.М. Примусові заходи медичного характеру: цілі і підстави застосування : монографія. – Запоріжжя: Дніпровський металург, 2011. – 92 с.
3. Музика А. А. Примусові заходи медичного і виховного характеру. - К.: НАВС України, 1997. - 127 с.
4. Про практику застосування судами примусових заходів медичного характеру та примусового лікування: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 03.06.2005 р. № 7.
5. Шагеева Р. М. Проблемы применения принудительных мер медицинского характера: Монография. - М.: Юрлитинформ, 2007. - 194 с.
6. Юношев О. В. Примусове лікування від наркоманії: за і проти (кримінально-правове та кримінологічне дослідження): Монографія. – Донецьк: ДЮІ ЛДУВС, 2007. - 256 с.

До теми 4.8.

Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб

1. Дудоров О.О. Проблеми юридичної особи як суб'єкта злочину та її вирішення у проектах КК України // Вісник Академії правових наук України. – Х. : Право. –

1999. – вип. 2 (17). – С. 133-142.
2. Осадчий В.І., Кісілюк Є.М. Проблеми встановлення кримінальної відповідальності юридичних осіб // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Теоретично-прикладні проблеми протидії організованій злочинності та злочинам терористичної спрямованості». Львівський юридичний інститут, 8-9 квітня 2005 року. – 2005. – Ч. 1. – С. 64-71.
 3. Пономаренко Ю.А. Юридична особа як суб'єкт кримінальної відповідальності // Актуальні проблеми правознавства України. – Х.: Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого, 1996. – С. 57-58.
 4. Савченко А.В. Юридична особа як суб'єкт злочину: Питання реформування кримінального законодавства // Реформування правової системи України : Проблеми і перспективи розвитку в контексті європейських інтеграційних процесів. Міжнародна науково-практична конференція. Збірник наукових праць. – К. : Національна академія управління, 2004. – Ч. 2. – С. 464-469.
 5. Смітєнко В., Агафонов Г. Відповідальність юридичних осіб - нагальна потреба кримінально-правового регулювання // Голос України. - 1996. - 5 берез. (№ 43). - С. 9.

До теми 4.9.

Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх

1. Бурдін В. М. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх в Україні: Монографія. - К.: Атіка, 2004. - 240 с.
2. Кравченко О. Питання, що виникають у судовій практиці по застосуванню до неповнолітніх примусових заходів виховного характеру // Право України. - 1999. - №10. - С. 29-30.
3. Музика А. А. Примусові заходи медичного і виховного характеру. - К.: НАВС України, 1997. - 127 с.
4. Назимко Є.С. Інститут покарання неповнолітніх у кримінальному праві України (нарис з методології дослідження) : монографія / Є.С. Назимко; Донецький юридичний інститут МВС України. – Донецьк : Вид-во «Ноулідж», 2014. – 370 с.
5. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей: Закон України від 24 січня 1994р. // Відом. Верховної Ради України. - 1995. - № 6. - Ст. 35.
6. Про практику розгляду судами справ про застосування примусових заходів виховного характеру: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 15 травня 2006 р. № 2.
7. Про практику застосування судами України законодавства у справах про злочини неповнолітніх: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 16 квітня 2004 р. № 5.
8. Про застосування судами законодавства про відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну чи іншу антигромадську діяльність: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 27 лютого 2004 р. № 2.
9. Юзікова Н. С. Проблема кримінально-правового захисту інтересів неповнолітніх. - Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет. - 1999. - 171 с.

10. Ягодинський В. Вирішення кримінальних справ про суспільно небезпечні діяння, вчинені особами, які не досягли віку кримінальної відповідальності // Право України. - 2001. - № 11. - С. 92-95.

8 Засоби діагностики успішності навчання

Залік, екзамен. Залікові та екзаменаційні білети з теоретичними та практичними завданнями, ситуаційні завдання, тести

9 Методичні рекомендації

При складанні робочої навчальної програми для заочної форми навчання має бути враховано те, що на лекції і семінарські заняття для студентів заочної форми навчання відведено значно менше навчального часу, порівняно з денною формою навчання. Тому, плануючи тематику лекцій і семінарських занять, доцільно орієнтуватись на висвітлення фундаментальних, базових питань навчального матеріалу (зокрема, поняття, завдання і функції кримінального права, структура КК України, поняття, ознаки і види злочинів, мета і система покарань тощо). З іншого боку на семінарські заняття доцільно також виносити проблемні, дискусійні питання, розуміння і засвоєння яких може викликати певні труднощі у студентів (зокрема, особливості кваліфікації злочинів, призначення покарання, звільнення від його відбування тощо). Навчальний матеріал лекції, питання, заплановані для обговорення на семінарському занятті, мають бути спрямовані на формування у студентів заочної форми навчання певної бази знань, навичок, надання їм керівних роз'яснень, вказівок, алгоритмів для якісного, ефективного автономного вивчення і кращого засвоєння матеріалу дисципліни в процесі самостійної роботи студента.